

DUNĂREA DE JOS

consiliul județean Galați ● centrul cultural „dunărea de jos“

247
OCTOMBRIE
2022

art

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS

MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:

Redactor șef: Florina Zaharia

Redactori: Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,

Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.

Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:

https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

TRECUTUL ARE UN NOU VIITOR. Cooperare transfrontalieră pentru valorificarea patrimoniului cultural în Galați, România, și Hîncești, Republica Moldova

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați, România, și Consiliul Raional Hîncești, Republica Moldova, organizează pe data de **22 octombrie, ora 11.00**, în **Grădina Publică** a orașului Galați **Flashmob-ul șevaletelor**, activitate care se va desfășura concomitent în Galați, România și în Hîncești, Republica Moldova, la care vor participa 100 (50 + 50) de pictori, profesioniști și amatori care vor încerca să redefinească prin desen și culoare granițele echității și unicității în cultură.

Deschiderea Școlii de Arte

anul școlar 2022 - 2023

Succes în noul an școlar elevilor Școlii de Arte!

Morphocroma

In Memoriam

Vasile Onuț, 90 de ani de la naștere

Se împlinesc, la 2 octombrie, 90 de ani de când s-a născut la Iași sculptorul, pictorul și graficianul Vasile Onuț, artist care, după absolvirea în 1963 a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, s-a stabilit, a trăit, a activat și a creat în orașul Galați, lăsând urme adânci în cultura și arta cetății dunărene. La această vârstă, ar mai fi putut fi printre noi, l-am fi putut vizita, am fi putut discuta cu el. Dar n-a fost să fie așa. Timpul n-a mai avut răbdare și moartea l-a răpit la nici 62 de ani. El este cel care în anii 1966-1967, cu sprijinul pictorului M. H. Maxy, pe atunci director al Muzeului de Artă al R.S.R. (azi, Muzeul Național de Artă al României), a conceput și a realizat, în Palatul Episcopal din strada Domnească nr. 141, primul Muzeu de artă modernă și contemporană românească din țara noastră (azi, Muzeul de Artă Vizuală Galați). El este ctitorul cu adevărat al acestei instituții.

Ca director și profesor la Școala Populară de Artă și în învățământul preuniversitar, Onuț a desfășurat o bogată activitate didactică, contribuind din plin la realizarea educației plastice a elevilor, la cultivarea gustului și dragostei acestora pentru frumosul artistic. Mulți dintre foștii săi elevi de la Școala Populară de Artă, pe care i-a îndrumat și încurajat, au urmat ulterior universități de profil, au îmbrățișat cariera artistică și au devenit valori ale artei românești. În cadrul Filialei locale a U.A.P.R. a fost întotdeauna o prezență activă, a participat la toate manifestările de grup ale acestuia organizate în Galați și în alte localități din țară, și-a deschis mai multe expoziții personale (1971, 1975, 1977, 1981, 1987, 1992), a fost cel care a restaurat și redat patrimoniului monumentelor de for public Statuia lui Costache Negri, avariata în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, a participat la Taberele naționale de sculptură de la Măgura Buzăului (1978) și Hobita (1980), unde a realizat lucrările rondebosse

„Dorstelar” și, respectiv, „Mândraplaiurilor”. În Tabăra de la Galați, din 1973, a participat ca pictor și gravor, realizând două uleiuri pe pânză („Compoziție”, „Meșterul Manole”) și o xilogravură („Nașterea zborului”), lucrări aflate în colecția Muzeului de Artă Vizuală.

L-am vizitat în nenumărate rânduri pe Onuț în atelierul său de la parterul Blocului I-6 de pe strada Saturn din cartierul Țiglina I. Ca fizic, deși de statură mijlocie, era un bărbat viguros, robust, bine construit, clădit parcă anume pentru o muncă dură ca cea a sculptorului, mereu aflat în înfruntare cu piatra, marmura, lemnul, metalul. Te cucerea privirea lui, ochii aceia mari și pătrunzători, care emanau viață și căutau sondarea în straturile adânci ale lumii. Era un tip sociabil și un bun partener de conversație. Nu cu toți însă. Avea momente când era irascibil și atunci se manifesta cu agresivitate verbală. Fuma foarte mult și asta i-a dăunat sănătății. Adesea, în discuțiile despre artă, îi plăcea

Vasile Onut, Univers Latent (grafică)

să se refere la poezia și filozofia lui Lucian Blaga. Se vedea de departe că era îndrăgostit de poetul din Lancrăm, lucru dovedit și de unele tablouri ale sale. Îi compătimea pe cei lipsiți de talent și avea o repulsie totală pentru impostori și pentru cei care urmăreau să profite de pe urma prieteniei ce le-o acorda. Soarta nu a fost prea generoasă cu el. A trecut prin multe suferințe, a avut de pătimit de pe urma răutăților unor oameni, a lucrat în ultimii ani în condiții improprii și sub imperiul muncii a uitat chiar și de sine, și-a neglijat sănătatea, sfârșind până la urmă la nici 62 de ani împliniți (24 iulie 1994). A rămas după el o operă consistentă, aflată în muzee și în colecții private, în tabere de creație, care întotdeauna când se ivește posibilitatea să i-o privim ne încălzește inima și sufletul, ne emoționează, ne înalță spiritual.

Deși a terminat sculptura la clasa maestrului Constantin Baraschi, Vasile Onuț s-a dăruit total artei și a cultivat cu aceeași pasiune și pictura, și grafica, și chiar arta decorativă. În acest ultim domeniu

îmi amintesc de o măsuță rotundă, cu fața ornamentată de o frumoasă și originală decorație din mozaic ceramic, care îi înnobila atelierul, la care ținea foarte mult și pe care, la foarte multele insistențe ale profesoarei Janeta Beșliu, prin 1973 președinte al Comitetului Municipal de Cultură și Educație Socialistă, a consimțit cu mare strângere de inimă să i-o vândă pentru fiul său, fizicianul Călin Beșliu, profesor dr. la Catedra de Fizică atomică și nucleară a Facultății de Fizică din cadrul Universității din București. În creația sa întâlnim o serie de motive cu valoare simbolică, pe care le folosește atât în sculptură, cât și în pictură și grafică, însă de fiecare dată le investește cu noi și noi conotații. În statuara de interior, corpul feminin, cu membrele superioare concepute sub forma unei furci moldovenești, apare în mai toate lucrările, de la „Generații”, „Meșterul Manole”, „Toamna”, „Val”, datând din primii zece ani ai activității sale, până la cele intitulate „Melancolie”, „Rugăciune”, „Stăpâna apelor”, „Naiadă adormită”, „Repaos”, ș.a., rămase la stadiul de gips.

Vasile Onut, Speranta pierdută, u. p., col. dr. Moisei Mihaela

Ceea ce șochează la acestea din urmă este prezența liniilor curbe în masa volumelor, a sferei și a jumătății de sferă, elemente care vin să vorbească despre frământările artistului, despre spiritul său tumultuos, neliniștit. Există în aceste lucrări o mișcare de un deosebit dinamism, o aspirație spre perfecțiune și înălțare. În pictură și grafică, unor motive cu o semnificație omologată de conștiința publică (oul, pasărea stilizată, violoncelul, sfera), el le-a adăugat altele, ce-i sunt proprii (barca schelet – aluzie la navigatorii căzuți pradă naufragiilor, dar și sugestia unor civilizații dispărute; roata sfărâmată – întreruperea unui drum aflat în plină glorie, timp consumat eroic; traversa de cale ferată – totem al continuității vieții, al plenitudinii; ochiul-astu – simbol al

profunzimii; pânza de păianjen – fragilitatea umană). Aceste motive, care condensează în ele semnificații de esență filozofică, invită la meditație, la descifrarea unui univers care de multe ori ne duce cu gândul la cel din poezia lui Blaga. Ecouri din sintaxa expresioniștilor și foviștilor răzbat în țesătura cromatică a picturilor sale. Elementele componente sunt ordonate în compoziții realizate cu o pastă groasă, succulentă, uneori așezată direct din tub, alteori cu pensulații frământate, agitate.

Culorile sunt când dramatice, ca valurile unei mări cuprinse de furtună, când explozive, dobândind sonorități muzicale. Uneori, în acest univers insolit, pătrund și ecouri ale artei noastre populare și medievale, descifrabile fie în

Vasile Onuț, *Cântecele mării*; u.p., 70 x 71 cm

cromatică, fie în prezența unor elemente de ceramică de Cucuteni, de ornamentică sau de arhitectură. Altele, aceste elemente rămân total neidentificabile, fiindcă autorul le-a asimilat atât de profund încât ele s-au topit în creuzetul propriei creații.

Plecat prea devreme în împărăția umbrelor veșnice, Vasile Onuț a fost un creator unic în peisajul plasticii gălățene, original, cu un discurs inconfundabil, a susținut cu fervoare cultura gălățeană și i-a adăugat dimensiuni și profunzimi noi. Opera sa, atât cât există în muzee și colecții particulare, în taberele de sculptură, este cea mai în măsură să-i stabilească un loc în istoria artei românești. Rămâne ca și gălățenii, autoritățile administrației locale să găsească modalitățile prin care să-i

cinstească memoria, fiindcă acest „artist complex, polifonic, statornic în valoare și schimbător în soluțiile adaptate contextului și pregnanței viziunii” (Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009, pag. 212), merită cu prisosință cinstirea, respectul și recunoștința urmașilor.

Morphocroma

Plasticieni gălățeni

la Galeria Căminul Artei din București

Aflată în anul șaptezeci și unu al existenței sale, având deci în spate o consistentă tradiție conturată în timp prin efortul conjugat al mai multor generații de artiști, Filiala Galați a U. A. P. R. este una dintre cele mai dinamice organizații profesionale ale creatorilor din domeniul artelor vizuale, apreciată nu numai pe plan local și național, ci, prin unii reprezentanți ai săi, și dincolo de fruntariile țării. În cadrul acesteia, în prezent activează 62 de membri titulari și stagiați ai U. A. P. R. (pictori, sculptori, graficieni, artiști decoratori), care în demersul lor artistic sunt călăuziți de dezideratul slujirii cu mijloacele pe care le au la dispoziție a frumosului, de ideea că arta lor pot să-i facă pe oameni mai buni. Creația acestora atrage atenția iubitorilor de artă și se impune în contextul artei contemporane prin bogăția și varietatea tematică, diversitatea stilistică, abordarea unor tehnici cât mai diferite, uneori chiar experimentale. Ei se străduiesc să mențină arta gălățeană la cote valorice superioare, în consonanță cu mersul plasticii contemporane românești și internaționale. Este ceea ce dovedește și expoziția intitulată „Artiști la Dunărea de Jos”, deschisă la Galeria „Căminul Artei” din București.

Manifestare de amploare, expoziția reunește pe simeze peste 120 de lucrări de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă semnate de 46 de artiști plastici, de la septuagenarii Teodor Vișan, Ioan Murariu Neamț, Nicolae Cărbunaru, Gheorghe și Jana Andreescu, până la mai proaspetele admise în U. A. P. R., ca membri stagiați, Marinela Simiraș, Xenia Botea, Lavinia Antonia Coșovliu și Daniela Florentina Oană.

Pictura expusă abundă în peisaje naturale, urbane sau abstracte. Nicolae Cărbunaru surprinde în „Peisaj de toamnă” poezia anotimpului autumnal dintr-o zonă montană, în timp ce în „Liniște și ... teamă” conferă peisajului valențele metaforei, compoziția fiind o aluzie la vremurile tensionate pe care omenirea le trăiește în prezent. Peste lanul de maci de o frumusețe fascinantă din prim plan și așezarea umană din partea mediană a tabloului se lasă nori negri-vineții, amenințatori, care anunță dezlănțuirea stihțiilor. Ștefan Axente prezintă peisajul în relație cu atmosfera și dramele provocate de virusul Sarscov 2, de care se pare că încă nu mai scăpăm („Secvență din anul pandemic”), și cu războiul din Ucraina.

Imaginea mesei imense, plină cu lumânări arzând, a scaunelor goale și a ciorilor care staționează și croncănesc pe firele stâlpilor de telegraf este dezolantă, simbol al răului și nenorocirilor pe care le aduce războiul („Negocieri eșuate”). Teodor Vișan evocă o scenă panoramică a Pieței Sfatului de la Brașov, insistând pe specificul arhitectonic al ansamblului de clădiri. Tablourile lui Gheorghe Andreescu sunt populate cu monumentale ctitorii medievale religioase, cu arbori suprarealiști configurați grafic și cromatic într-un limbaj expresionist, cu cai coborâți din baladele populare românești. La Sterică Bădălan rețin noile imagini ale întinderilor de ape specifice Deltei și bălților Dunării în anotimpul estival. Ioniță Benea a reținut fațadele impunătoare ale palatelor elvețiene și aglomerările urbane din marile orașe. Liliana Jorică Negoescu imaginează structuri și păsări patronând

Ionuț Mitrofan, Mecanical tus, penita, 50x50 cm

cerul orașului. La Miruna Cărașu, alb negrul și grafia scriiturii dobândesc rezonanțe poetice. Andreea Costandache propune noi tipuri de construcții care să fie în deplină armonie și echilibru cu mediul natural. Lavinia Coșovliu, din călătoriile ei, s-a oprit asupra stâncilor calcaroase spălate de valurile mării la Caliacra și la siluetele unor cetăți cunoscute în taberele de creație la care a participat. Daniela Florentina Oană supradimensionează arborii și surprinde căderea frunzelor toamna într-un dans ce strecoară melancolie în suflet. Ioan Tudor, Simona Pascale, Marinela Simiraș, Ioana Musinchevici și Xenia Botea construiesc imaginile în cheie abstractă, semiabstractă sau abstract-geometrică, mizând pe forța expresivă a culorii, pe jocul liniilor și al

tușelor. Lucrările lor sunt armonioase, petele de culoare au o ritmică dinamică, o textură care exprimă sensibilitate.

Parte integrantă a naturii, florile și naturile statice pot fi admirate în tablourile semnate de Antonio Romeo Pălie, un adevărat maestru al genului, care exaltă culoarea asemenea foviștilor, Olimpia Ștefan, care folosește o materie picturală consistentă, Liviu Hâncu, bun organizator al structurilor compozițiilor, Lavinia Coșovliu, sensibilă și adeptă a formelor sintetice, Teodor Vișan, cunoscut pentru pasiunea cu care de ani cultivă acest gen al picturii, și în delicatele acuarele ale lui Dan Vucicovici, de o mare finețe a execuției.

Portretul este abordat cu certe reușite de Vasile Marius Lupu, Corina Năvălici,

Valentin Huiban și Horia Suceveanu, artiști care dincolo de asemănarea fizică cu modelele, urmăresc să evidențieze în expresia chipului și în atitudinea personajelor unele trăsături psihologice. Figura umană este prezentă și în compozițiile cu două și mai multe personaje ale lui Nicolae Cărbunaru („Rugăciune”) și Teodor Vișan („Cununa Libertății”), aceasta din urmă o plasmuire simbolică axată pe tema unui drept fundamental al omului, câștigat de cele mai multe ori prin jertfă.

Lucrările de pictură în frescă ale Adrianei Chebac conțin subiecte din registrul religios. Ele sunt elaborate meticolos, cu multă răbdare, artista dovedind că stăpânește cu siguranță această tehnică dificilă, în care culoarea este așezată pe mortar umed. Compozițiile impresionează prin linia modernă și diversitatea formelor, astfel că orice urmă de monotonie este înlăturată, în ciuda cromaticii în general sobră, uneori din gamă potolită, chiar stinsă. Picto-obiectele lui Basarab Păltănea se disting prin rigoarea geometrică a formelor și prin textura deosebită a acestora.

Lucrările de grafică din expoziție sunt semnate de Jana Andreescu, excelentă acuarelistă, ce realizează o simbioză între peisaj și natura statică, Gabriela Georgescu, ale cărei peisaje sunt de un lirism învăluitor, Cornelia Burlacu, în creația căreia omul se află într-o permanentă comuniune cu natura, Cornel Corcăcel, pentru care pastelul și gravura sunt principalele lui mijloace de exprimare plastică, Tudor Șerban, unul dintre cei mai buni și creativi desenatori ai Galațiului, Liliana Tofan, obișnuită să expună plăcile linogravurilor sale, Ionuț Mitrofan, posesorul unei fantezii debordante, Mihaela Brumar, delicată în armoniile cromatice sinonime cu rafinementul, și Claudiu Radu, aplecat mai mult spre fantastic. Sunt compoziții care se rețin de la primul impact, unele figurative, altele abstracte, însă toate

Nour Gheorghie, Compoziție 1, lemn salcâm și santal, marmură, 137 x 18 x 18

de o calitate superioară, emoționante, comunicând mesaje care se adresează fie gândirii, rațiunii, fie punând în mișcare resorturi sufletești de mare sensibilitate ale privitorilor.

Sculptura este reprezentată prin lucrările aparținând artiștilor Ioan Murariu-Neamț („Potențial semantic”), Alexandru Pamfil („Prin Infern”, „Corp”, „Muza”), Bogdan Murariu („Mesager”), Adrian Vădeanu („Vrăjitoare”, „Wilendorfiana”, „Protector”), Eduard Costandache („Patruped duocefal”), Denis Brînzei („Catfish”), Lucian Jităriuc („Vărsătorul”), Gheorghe Nour („Treptele speranței”, „Compoziție”, „Fereastra sufletului”) și Sergiu Dumitrescu Jr. („Aripa frântă”). Sunt compoziții ronde-bosse din marmură, piatră, lemn, alamă, inox, fier sudat sau combinații ale acestora realizate într-un limbaj modern, cu forme și volume echilibrat înscrise în spațiu, unele putând fi reluate la dimensiuni monumentale și destinate pentru înnobilarea unor spații publice.

Singura artistă care prezintă artă decorativă bidimensională și tridimensională este Sorina Fădor Vădeanu, care pentru realizarea tapiseriilor sale folosește îndeosebi lâna împâslită, căreia, prin creațiile ei, îi dă valoarea artei autentice. Motivele cultivate de ea sunt inspirate din elementele de arhitectură sau rămân în zona abstracției. Coloristica atinge uneori rafinamentul.

Organizată la București la o distanță de șase ani, când Filiala Galați a U. A. P. R. a expus la Palatul Parlamentului, timp în care unii dintre membrii săi au mai deschis expoziții personale sau de grup tot la Căminul Artei și la alte galerii din Capitală, expoziția „Artiști gălățeni la Dunărea de Jos” este o manifestare amplă, de ținută, reprezentativă pentru plastica din această zonă a țării, care dovedește potențialul creativ superior al membrilor acestei organizații profesionale din domeniul artelor vizuale și strădania lor de a ține pasul cu dezvoltarea artei contemporane românești.

Denis Brinzei, Catfish (peste) lemn

Dicționar

Artiști plastici gălățeni (182)

SOARE **Simona** – pictor, grafician. S-a născut la 1 august 1979, în Galați. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din localitate (1999) și Universitatea Națională de Arte din București, Facultatea de Artă Decorativă și Design, secția Artă Monumentală, clasa prof. dr. Marilena Preda Sânc (2003). Între 2003-2004 a beneficiat de Bursa Erasmus la Kunsthochschule Berlin Weissensee, Berlin, Germania. Din octombrie 2004 a devenit studentă la Universität der Künste (UdK), Berlin. Masterat în arte plastice, „Arta în context”, în cadrul Institut für Kunst im Kontext, Berlin (2007). Membră a Centrului de Grafică Manhattan, N.Y, SUA (2014); Membră a Asociației de Artă Grafică Contemporană Coreeană, Seul, Coreea de Sud. În prezent locuiește și trăiește în Busan, Coreea de Sud și lucrează la Școala Internațională de Arte Vizuale de aici ca profesoară. *Expoziții personale:* Casa de Cultură „Friedrich Schiller”, București (2001); „Fragmente – Ecouri, Joc, Vis, Realitate”, Institutul Cultural Român „Titu Maiorescu”, Berlin (2005, 2008); Muzeul de Artă Vizuală Galați (2010); Center for Book Arts New York (2010); „Trăiește fericit într-o lume iluzorie” (gravură, desen, pictură), Ambasada României, Berlin (2011); „Sirena de pe lună”, Galeria Banana Long, Coreea de Sud (2014); „Peisaj imaginar”, Galeria Praum, Busan, Coreea de Sud (2015); Expoziție duo „Dialog: Kwak Tae Im/Simona Soare, Galeria Krebsen, Copenhaga, Danemarca (2016); „Povești Adevărate/ Amintiri Surreale”, Galeria Irohani, Osaka, Japonia (2016); „Vis de zi”,

Galerie Straturiin Dalmaji, Busan, Coreea de Sud (2001). *Participări la expoziții de grup (selectiv):* „Student Art”, edițiile IV, V, VI, Muzeul de Artă Vizuală, Galați (2000, 2001, 2003); Târgul Internațional de Arte Vizuale (TIAV), București (2001, 2002); Expoziția „Orașul”, cu Miruna Cărăușu, Institutul „Johann Wolfgang Goethe”, București (2003); Expoziție și sejur de documentare și creație cu Asociația „Soleil de l’est”, Spania și Franța (2003); „De la Berlin spre București”, Galeria Universității Naționale de Arte (UNA), București; Expoziția „Leichte Massaker”, KHB (Kunsthochschule Berlin Weissensee); Expoziție în Monbijou Foyer, KHB, Berlin (2004); Expoziție cu Filiz Azac, „La Taifas/ Palavra/ Das Gesschwätz/ Chatting”, Galeria Căminul Artei, București; „Anonyme Zeichnung II”, Berlin; Expoziția studenților din cadrul UdK (Universität der Künste), Berlin; „48 Stunden Neukölln”, Galeria Körnerkiez, Berlin (2006); Expoziția interculturală

germano-româno-turcă „Sultan și Stafide – Imagini străine și autorefecții despre Orient”, Galeria de Artă Contemporană a Muzeului Național Brukenthal; Centrul Cultural german Brașov; Muzeul de Artă (2007); Darwin – Expoziția Internațională de Desen, Galeria 00130 Helsinki, Finlanda; „Desene Anonime 9”, Kunstlerhaus, Berlin, Germania (2008); Bienala Artelor „Cezar Ivănescu”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2009); „Secvențe narative”, Centrul de Carte de Artă, N. Y. USA; „Visul feroce al sirenei”, Galeria OKK, Berlin, Germania; Festivalul de Artă, Berlin, Germania; Atelierul de gravură, Berlin, Germania; Festivalul de Artă Contemporană în Zona Demilitarizată Coreea de Sud, Seul; „Tranziție”, Galeria Spinnerei, Leipzig, Germania (2010); „Timpul și reluarea”, Centrul Booking, N.Y, USA; „Dialog – Peisaje”, Galeria Huuto, Helsinki, Finlanda; Competiția Coreeană de Gravură, Muzeul de Artă, seul, Coreea de Sud (2014); Bienala Internațională de

Grafică Miniaturală, Biblioteca Alexandria, Egipt; Bienala Internațională de Gravură Contemporană, ed. I, Iași; „Artiștii de azi”, Galeria Picasso, Busan, Coreea de Sud; Expoziția Internațională de miniaturi grafică Awagami, Tokushima, Japonia (2015); „Untact Live” – al 37 Festival de Artă Contemporană Nambu, Galeria Joy Dalmaji, Busan, Coreea de Sud (2021); Expoziția de Artă Contemporană, Centru Cultural Geumjeong, Busan, Coreea de Sud (2022). *Distincții*: 2003-2004, Bursă de stat pentru rezultatele universitare remarcabile, Universitatea Națională de Arte București; Premiul I pentru grafică, UNIFEST, Universitatea Națională de Arte București; Bursa Asociației Culturale Internaționale „Solleil de l’Est” din Franța, un sejur de o lună pentru documentare și creație în Franța și Spania; 2003-2004, Bursa Erasmus; 2006-2007, Bursă din partea Fundației „Rosa Luxemburg”; 2007, Rezidență de artist în Finlanda, Nelimarka Museum;

Simona Soare, Raul de aur, acvaintina

2014, Premiul Special pentru grafică acordat de Asociația Artiștilor Graficieni Contemporani, Seul, Coreea de Sud.

Atât în pictură, dar mai ales în gravura colorată, Simona Soare dă viață unei lumi în care totul se petrece la nivelul imaginarului și al posibilului. Pornind de la basmele care i-au încântat copilăria și i-au fertilizat fantezia, de la amintiri păstrate de memoria afectivă, dar și de la iconografia românească și miniaturile medievale orientale, ea creează un univers fabulos, în care domnește o atmosferă de poezie și mister. Artista împarte suprafața spațiului plastic în mai multe registre, diferit configurate, pe care le populează cu motive antropomorfe, zoomorfe, avimorfe, fitomorfe, cosmice. Alături de acestea apar altele cu conotații vădit simbolice: construcții labirintice, cetăți cu acoperișul turnurilor în perspectivă inversă, scara, treptele, sipetul, mănuașă plutitoare, scaunul, masa, ușa, peria fermecată, lampa lui Aladin, părul cu ramuri aidoma fulgerelor etc. Adesea, compozițiile ei conțin povești inspirate din teatru, muzicaluri, spectacole, întâmplări din viața personală. În aceeași compoziție sunt asociate imagini dintre cele

mai diferite. Dragonii pot sta alături de un cerb pașnic, de pești sau de fluturi fragili. Păsări stilizate străbat văzduhul. Alte vietăți iau înfățișări suprarealiste. Uneori sunt supradimensionate, alteori abia se observă. Aceste motive sunt reluate în mai multe variante, de fiecare dată însă în noi structuri, în noi organizări compoziționale. Narațiunea încheată nu este complicată, ea invită la meditație și la o lectură polisemantică. Un ciclu de gravuri se intitulează „Cine a furat luna?”. În concepția Simonei Soare, motive precum luna, perele, mănuașă, scaunul cu forme rotunde sunt simboluri care exprimă femininul. Ele se află la antipod cu elementele masculine: piatra (material de construcție a edificiilor), turnul, scaunul cu forme rectangulare. Adesea, elementele geometrice (pătratul, cercul, dreptunghiul, triunghiul, prisma, trunchiul de piramidă, cubul) sunt predominante în gravurile executate în acvaforte și acvatinta. Planurile se intersectează, se succed, sau sunt înscrise unul în altul. Linia desenului este de mare finețe, orchestrația petelor de culoare este făcută cu deosebit rafinament. Predomină culorile potolite, gamele de tonuri închise,

dar întâlnim în unele compoziții și roșul aprins, albastrul intens sau galbenul auriu. Cultura și buna manualitate a Simonei Soare o conduc la realizarea unor lucrări care proiectează în realitatea contemporaneității, ostilă uneori individului, o lume imagistică în aceeași măsură fermecătoare și enigmatică. În desene, artista a optat pentru abstracția lirică, punând accent pe forța sugestivă a culorii. Și aici ea operează cu o cromatică sensibilă, cu forme conturate cu grația și delicatețea unei creatoare înclinată spre visare, dar care nu exclude rigoarea, armonia și echilibrul.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Interferențe*, Editura Sinteze, Galați, 2009; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, ediția a II-a revăzută și întregită, Editura „Axis Libri”, Galați, 2013; Corneliu Stoica, *Arta gălățeană feminină*, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2018.

Tablouri ale suplicierii

Cartea de versuri a Valeriei Manta Tăicuțu, *Marea sarcastică* (Editgraph, Buzău, 2022), realizează o sinteză a crudei realități cu diversitatea motivelor imaginare, a datelor dureroase cu ceea ce încă sperăm să ne mai poată salva. Variate pasiuni fluide animă raportările la o ambianță din ce în ce mai problematică. Înstrăinarea nu este departe, reacție firească la universul din care toți facem parte. Valeria Manta Tăicuțu evidențiază vitriolant incompletitudinile unei lumi dereglate, cu discontinuități evidente.

Realitatea stării beligerante e internalizată profund, marcând cuvinte și imagini, chiar și etericele raportări la transcendență. Poemele care decurg din prezenta situare existențială poartă nimbul dramei adânci. O ideatică a imersiunii se ivește imediat la orizont. Poeta pune în scenă detalii impresionante care țin de aneantizare.

Pasărea Phoenix e una dintre puținele constante tămăduitoare dintr-o călătorie supusă visceralului. Tablourile suplicierii se succedă. Astfel, „copiii noștri sunt uciși cu arme albe, cu gloanțe de argint/ sârma ghimpată le sfărâmă strigătul,/ și carnea, și gâtul subțire, lujer de crin/ se adună norii deasupra locului unde-și plâng ei neputința,/ trec păsările cu apă moartă în cioc,/ soarele se ascunde, luna pleacă departe,/ ca să nu mai revină nicicând/ copiii noștri sunt uciși, iar noi stăm la porți,/ trăgând din țigară, privindu-ne ghiulurile, în timp ce/ pe smartphone galopează fete călare pe jocul/ de-a dezbrăcatelea/ așteptăm surzi și muți, numai privirea pare vie,/ uneori ea ne aduce aminte de lumea cea mică,/ de moartea din ea/ ne înfășăm în imagini și rămânem acolo, la porți,/ încă un veac” (*lumea cea mică*). Artificialul și nimicnicia normează spațiul cotidian cu care ne-am obișnuit de mult. Adâncul unei mări amenință acut, undeva în direcția extincției. E de așteptat asaltul valurilor thanatofile. Valeria Manta Tăicuțu ne înfățișează o lume a uitării și lipsei de speranță, adeseori nelipsind semnele nostalgiei după cele care odată erau autentice. Potențialitatea soteriologică încă este greu vizibilă. Cât despre Poezie, derizoriul a invadat și această zonă unde prevalau tonuri esențiale: „(...) poezia lor trăiește în bordeie, în subsoluri de blocuri,/

în stații de metrou, o găsești pe băncile din autogară,/ scrijelită cu briceagul din oțel, seamănă cu poezia poezilor/ dispăruți doar la exterior, tot cuvinte puse unele sub altele,/ dar golite de sens./ îmbinate stângaci, zboară prin ele porumbei,/ cresc floricele,/ mai zburdă și câte un miel, că tot e primăvara poezilor,/ că tot s-a liberalizat prețul la sicrie pentru adevărata – și / dispăruta - Poezie” (*punctaj didactic*). Zilele care se succed par a desciinde dintr-o înfrigurată oglindă.

Nu poate să nu impresioneze o întindere acvatică marcată de profunde semnalmamente patologice: „(...) marea își adună încet pliurile murdare și râde bezmetică,/ nu mai este mare adevărată, ci balamuc nemărginit, cu/ nebunii morți înăuntru, n-au mai rămas din ei decât/ hohotul sarcastic/ și oasele negre-tăciune sub valuri” (închis pentru inventar). Tot ce viețuiește poartă amprenta lipsurilor fundamentale. Desacralizările au ritm accentuat. Aproape la nivel epidemic, solitudinea e un motiv des întâlnit în volumul *Marea sarcastică*. În registru ideal ar fi preconizate mari plecări pline de temperanță.

Până atunci, haosul marșează cu paradoxală metodă. Amalgamarea valorilor conduce la atitudini sociale absolut contestabile. Pe acest fond, spiritul bibliotecilor va ocupa un loc stabil în obscuritate. Teroarea istoriei s-a petrecut și se petrece în continuare. Reacțiile protestatate au toate șansele să se piardă printre valuri acaparante.

Inautenticul rețelelor de socializare, aproapeenerate de mulți, spune totul despre cele ce se petrec: „(...) trestiiile gânditoare nu mai gândesc nu/ se mai îndoaie/ flexibil e doar curentul electric e clar că doar el mai vrea/ sau încearcă să fie uman/ închisorile noastre sunt bune în cea mai bună dintre lumile/ posibile și-atât” (închisorile). În același registru, idilicele nopți poetice sunt strivite de pregnanța deșertăciunii. Trăim

privind visele maculate, dramă cu valențe inumane. Următorul sonet este defnitoriu pentru substanța acestui special volum pe care ni-l propune Valeria Manta Tăicuțu: „și caprifoiul dulce și sălbatic/ mă-nchide în mireasma lui pustie/ o prizonieră ce-a crezut că-și scrie/ poemul ei în lanțuri și apatic// departe-i marea, doar o erezie,/ nu mă închin la zeu-i antipatic,/ nici ardere de tot, în timp sabatic/ nu vreau s-aduc, nici penitență vie// doar valuri înspumate, mici sicrie/ pentru un zbor ce-a încetat să fie/ desprindere din apă și țărână// pecete pentru-o nouă distopie/ de-un realism brutal, care îngână/ și-și bate joc de marea poezie” (în derivă).

Adi G. Secară

File din istoria labirintică a scrutoarelor de la Dunărea de Jos

Adevărata călătorie în lumea cuvintelor începea pentru Alina Simona Dragomir încă din 2013, când îi apărea o plachetă intitulată „Cuvinte pentru un străin”.

Se privește într-un „înapoi al Poeziei” cu doar... un strop de mânie, existențialismul său fiind observat încă de atunci de prefațatorul Petru Făgăraș. Dar parcă atunci era mai degrabă un expresionism quasi-atroce, în care Alina Simona Dragomir pare a fi un fel de personaj al lui Munch, care se ridică prometean împotriva unor enigmatici zei ai morilor de ploii. Este chiar un poem care „sună” ca la un respectabil poet damnat (puteți alege între Baudelaire, Rimbaud, Eminescu ș.a.m.d.), deși nici atmosfera faustiană n-ar fi chiar străină: „M-aș duce jertfă zeilor morilor de ploii/ să-mi spele-n furia lor toate păcatele./ Un sfânt ipocrit ce spune că-mi păzește viața/ să-l invoce pe Satan într-al furtunilor cânt./ să deschidă el Carnavalului porți./ În delirul meu se sinucid voioși copiii/ cu zâmbete plânse și fețe întortocheate;/ Femei goale, iele malefice dansează într-o tragedie neclintite./ Rămășițe de prunci fac fântâni ploii/ și-mi prelinge în chinurile agoniei/ umbre întunecate în jurul ochilor.// Încă mă ține vie preaputernicul delir./ Pentru altă poezie să nu mai vină niciun domn, îi scriu doar lui!!! Carnavalul se-ncheie sub crudul jurământ: dacă n-are să fie veșnic, n-am să mai scriu defel; și-am să-mi îmbrac gândul în cel mai urât veșmânt; toate astea că nu s-a găsit niciun păcătos, EL.”

Între „delir” și... Nord („Ce faci/ când se mută/ totul la nord?”), un pic de suprarealism nu strică, punctul fiind pus pe „i”-ul primilor pași întru cuvinte: „aici/ în ochiul mai încăpător/ se poate pune punct/ la

începutul unui rând.”

Cerul „gol” de mai târziu „aici/ cerul calcă-n gol/ iar gaura din perete/ e doar o eșarfă pe ochi.” Din perspectiva prezentului, Poezia chiar juca un fel de-a Baba-oarba cu Alina Simona Dragomir, dar deloc (prea) naiv sau frivol, cerul invocat fiind, într-un text „un cer imposibil de privit/ ca o cicatrice/ disputată/ de nevoie.”, un cer din care se poate auzi o voce quasi amenințătoare: „De aici încolo/ cum îți tai cuvintele/ te privește/ în spatele celor mai cuviincioase guri/ stă mereu...”

Deoarece da, Poezia nu este doar un animal de companie „drăguț”! Trebuie mereu să fii necruțător cu tot ceea ce nu sună

bine, nu există bine sau, mai ales, cu tot ceea ce s-a mai spus! Deoarece Totul pare a se repeta „în aceeași înghesuială stupidă/ de erori/ și oameni-oase.”

Oarecum ca Mireasa-Moartă a lui Tim Burton, personajul-liric este, cum (aproape) începe placheta, „Între purgatoriu și iad/ (la stânga este raiul) - Încă sunt tânără./ prea bătrână/ pentru propria nelegiuire – / pentru a fi bătrână./ Prea bătrână pentru a fi cine sunt.// Încă ne jucăm cu ideile./ suntem bătrâni.”

” cuvinte pentru un STRĂIN

Între Totul și Nimic, Poezia își anunță venirea pe lume: „Orice să fie/ și nimic./ și pot atinge orice/ dar în final/ doar o umbră de nisip/ pe piciorul stâng/ umbrit de-o stâncă./ Orice să fie,/ dar nimicul/ să nu întrecă tot ce simt.../ din fiecare câte un pic/ și totodată totul./ Știu, îmi zic mereu,/ e doar un deget ce acuză./ Orice să fie/ dar nimic/ nu vreau să-mi fie scuză.” Venirea într-o lume în care nimic și nimeni nu promite nimic la început, nici că ar fi drepte, adevăr, bucurii: „Lumini amorțite de felinare/ își întind brațul pe cărarea/ desenată pe un gât/ în care plouă.”

Între idee și imagine, atât de gotică în citatul de mai sus, Alina Simona Dragomir avea o putere de observație remarcabilă, fiind ... zen-anti-zen: „E târziu/ în golul unei pleoape închise.”

Pentru poetă nu era târziu, era la timp să facă un prim pact cu Frumusețea (cuvintelor și... legăturile lor primejdioase sau mântuitoare): „E un calm nebun în mine/ ca o sete rea și goală/ mă văd delirând și azi/ cu vântul care-mi aleargă prin piele.”

Sau, arătând un deget spre Nebunia de a fi a lunii (și a lumii): „Spații goale, lăuntrice și stinghere se-ntind / pe un deget care nu se încheie aici.// corpul este mai alb acum/ exist/ fără să-mi fiu aproape.” Este aici un apropro al comentatorului la cunoscuta expresie cu degetul care arată luna, prostul uitându-se la deget.

Bref, placheta de început era ca un fulger în luna august sau ca o ușă trântită în fața celor care nu cred în poezie: „August - Îmi place/ când se-ncheagă/ intimitatea/ într-un august mai dens decât pielea.”

„Definiție - Duminica -/ o ușă trântită/ de un albastru stingher/ care pregătește surprerea.”

„Terminând” definiția, se prea poate să fi fost o surprare mică pentru Poezie, dar care a dezvăluit începutul unui univers liric care poate fi și cel al unei Atlantide, dar și cel al unei Rome... personale.

Satul din anii copilăriei

Fericiți sunt cei care au în suflet satul în care s-au născut și au copilărit. Am citit în ultima vreme mai multe cărți din care răzbate puternic nostalgia autorilor pentru satul în care au copilărit și căruia îi duc dorul, de satul de altădată. Unul dintre acești autori este cunoscuta și apreciată scriitoare din Huși, Lina Codreanu. „Dedic această carte-își declară explicit intenția autoarea-mândreștenilor, aceluia care-și au originea în satul Mândrești (sat component al comunei Valea Mărului, Județul Galați, n.n.), care au trăit și au cunoscut atmosfera locului ori care sunt plecați în zările lumii și-i duc dorul; o hărăzesc și familiei mele-ramură a unui bogat arbore genealogic, format din cinci generații: străbunici, bunici, părinți, nepoți și strănepoți.”

Satul din inima mea este, fără îndoială, o carte sentimentală, nostalgică, de aducere aminte, cititorul, mai ales cel născut la sat, retrăiește, împreună cu autoarea, emoția amintirilor din anii copilăriei, provocată de aducerea în suflet a casei părintești, a oamenilor unici ai satului de odinioară, păstrând în minte și în suflet obiceiuri, tradiții, credințe, întâmplări rămase în conștiința întregii vieți. Noua carte consolidează poziția Linei Codreanu de redevabil scriitor al satului românesc arhaic. După *Postalionul* (2014), *Proprietarii de amintiri* (2015), *Chemarea apelor* (2017), *Satul din inima mea* își extrage seva din aceeași arie tematică, a vieții satului românesc postbelic, dominat încă de tradiție în port, în obiceiuri, în limbă. Lina Codreanu este însă conștientă de inevitabila schimbare în timp a realității, inclusiv a satului românesc arhaic, nu se lasă pradă nostalgiei și glosează: „Satul nu e un muzeu cu obiecte

neschimbătoare, ci o entitate complexă în perpetuă transformare, așa cum noi înșine suntem, deoarece ne schimbăm înfățișarea, atitudinea și mentalitatea, modul de a gândi, valorile și principiile.” (coperta 4).

În cuprinsul celor aproape 300 de pagini, autoarea are drept repere ale demersului epic „vatra satului Mândrești”, care reprezintă „o stare de spirit”, „casa părintească”, „unitatea familiei”, „drumul inițiativ”, „obiceiurile, tradițiile și credințele” locului, „oameni și întâmplări”, „reverberații onomastice” etc. Conținutul cărții este întregit de consistente repere biobibliografice ale autoarei, de arborele genealogic al acesteia, de emoționante file din albumul familiei.

De asemenea, ca un gest amical al unui coleg din liceul tecucean, rezonăm și noi plenar cu autoarul prefetei, Florentin Popescu, repetând: „atunci când într-un text te regăsești și pe tine și simți că depășești granițele fragile, aproape invizibile ale unei simple empatii cu scriitorul care îți vine în întâmpinare cu un astfel de text.” (p.14).

Pentru Lina Codreanu, Mândreștiul, „Satul din căușul dealurilor”, reprezintă „o stare de spirit” pe care o păstrează pentru totdeauna în suflet: „Am alergat prin praful drumurilor lui, am absorbit miraculoasele culori ale vieții dintre colinele molcome străjuinde râului Geru, m-am așezat în amintirile multor mândreșteni și am plecat în libertatea biografiei mele pentru a mă întoarce din când în când să sorb din apa vie a satului natal.” (p.15). Lina Codreanu are o plăcere molipsitoare să revadă fântânile, inclusiv pe cea din Valea Mândrei”, pădurile prin care primăvara „stratul frunzelor uscate se albăstrea de mulțimea viorelelor”, „corcodușul de Mândrești” care face „să-mi

amintesc locul nașterii și pe bunii părinți care mi-au dat aripile cu care pot zbura” (p.38) și râpele satului, printre care „râpa lui tetea Tănase” și „râpa lui Mistei”. Casa părintească, spune și cântecul, „nu se vinde”, are pentru Lina Codreanu o semnificație aparte, fiind „centru existențial”, „poarta, ușa, fereastra, hornul, asemeni altor componente sau obiecte ale casei au rol de inițiere, de odihnire sufletească, de alungare a bolilor, a blestemului sau a vrăjilor” (p.47).

Un spațiu generos, aproape 60 de pagini, acordă Lina Codreanu arborelui genialogic al familiei, dezvoltarea acesteia în unitate, de la străbunici la strănepoți.

Părinții din toate generațiile, spune cu mândrie Lina Codreanu, ca un adevărat omagiu adus acestora, „au sădit în ființa copiilor lor ceea ce au moștenit genetic și ceea ce au asimilat mai valoros de-a lungul existenței lor. Mitul „înțoarcerii în Ithaca” mi-a fost dăruit ca bun spiritual comun de care niciunul dintre părinți, la rândul lor, nu s-a dezis, ba, dimpotrivă, tata și mama trăiau sentimentul apartenenței natale cu aceeași acuitate. De la ei am desprins „înțoarcearea” în Mândrești, pe care o exersează de-o viață ca deplasare posibilă pe diferite coordonate: real-geografic, memorialistic, sentimental, literar...” (p.86-87).

Capitolul „Drumul inițiativ” ne-o „descrie” pe autoare de la vârsta celor șapte ani „de-acasă” (grădinița, joaca, școala primară), apoi școala elementară și, în sfârșit, plecarea la liceu. Lina Codreanu are amintiri savuroase despre această etapă a vieții (excursiile pe vale, tabăra de la Soveja, întâmplarea de la ora de zoologie, bucuriile trăite pe ghețuș, plimbările la șosea etc.). Timpul trece și mândreșteanca Lina își descoperă calități de pedagog, de psiholog, de sociolog, chiar de analist al sufletului: „Anii liceali, ca perioadă de tranziție de la un tip de viață patriarhală

către altfel de a înțelege lumea, m-au desprins încet-încet de mediul sătesc, orientându-mi interesul către o profesie. Mai mult, metamorfozele fiziologice și psihice inerente stării adolescente m-au schimbat, pregătindu-mă pentru majorat și studenție.

Așa se face că imaginea Mândreștiului meu, deși îi simțeam ancorele înfipte în suflet, a intrat în conservare, căci alte drumuri mi se deschideau odată cu experiențele din mediile socio-intelectuale pe care le-am traversat” (p.140-141).

Dintr-un alt capitol al cărții aflăm informații despre obiceiuri, tradiții și credințe specifice arealului mândreștean, pe care Lina Codreanu le-a trăit direct, cu mintea și cu sufletul (sărbătorile sacre de iarnă-Crăciunul, Boboteaza, Sfântul Ioan sau sărbători sacre de primăvară/vară Duminica Floriilor, Sfintele Paști, Paștele Blajinilor, Moșii de vară, Schimbarea la față, Iarmarocul de Sfânta Măria Mare, alte manifestări etno-folclorice (ex. Nunta sătească).

Cu *Satul din inima mea*, Lina Codreanu își întregeste creația literară cu o nouă izbândă, își pune în valoare harul de excelent povestitor, dovedind o adevărată măiestrie în arta aranjării cuvintelor. Felicitări! Cuvinte de laudă se cuvin, deopotrivă, Editurii *Bibliotheca* și serviciului *Biblioprint* din Târgoviște.

Fiecare mândreștean trebuie să fie mândru de această carte, considerând-o ca aparținându-i, fie că trăiește la Mândrești, fie că se află în orașele patriei sau pe orice meridian al lumii, Tutoror, lectură plăcută!

Lina Codreanu
Satul din inima mea,
Editura *Bibliotheca*, Târgoviște, 2022

Într-un spital din Polonia

PARTEA I

(Fragment din romanul KRAINIA)

Adormi după o vreme de zvârcoliri. Îi apăru în vis Nipru. Apa era învolburată. O voce îi suna în urechi: Pantilei, nu-ți vei limpezi niciodată gândurile, până nu te eliberezi de trecut. Un bărbat îl prinse de mână. Vedea apa vălurindu-se într-un vuiet prelung. De pe maluri se înclinau spre apă într-o legănare lentă pâlcuri-pâlcuri de stof. Bărbatul îl invită să se așeze pe un dâmb acoperit cu iarbă verde mățasoasă: Băiete, nu te mai zbate în zadar să convingi că ai dreptate. Oricum, în spitalul din Polonia nu te va asculta nimeni. Războiul este pentru tine de domeniul trecutului.

Privi în jur și ca prin minune dispăru totul. În jurul lui se făcu o negură deasă.

I se părea că e pe front. Fumul se ridica de peste tot. Nu voi scăpa de acest război. Va rămâne în sufletul meu o rană deschisă.

Se simțea aruncat într-un haos. Și nu numai el. Începu să strige: de unde vii omule? Desluși prin aburii visului întinderea unei stepe fără sfârșit, dincolo de dealuri se zărea cerul limpede, atât de străveziu îi păru cerul, încât îi veni să întindă brațele, să prindă zarea atât de aproape. Scame de nori se scurgeau de sus în sclipirea lunii atotstăpânitoare. Nu-și aminti cine l-a adus aici, nici nu credea ce auzise, dar era hotărât să facă lumină în viața lui, să afle ce este acest război, ce caută acești ruși pe pământurile lui strămoșești. Apoi se uită atent la omul voluminos care-l privea insistent. Își continuă gândurile, uitându-se atent spre musafirul

somnului, întruchipare vremelnică a subconștientului lui zbuciumat.

Auzi o voce care venea de sus:

— O să-ți povestesc eu cine au fost cazacii, să poți înfrunta pe oricine, pe cei care pun la îndoială existența voastră ca neam.

Prin aburii visului desluși la orizont formele unor dealuri golașe.

— Cum de au apărut dealurile acelea, bătrâne?

— De la aceste dealuri vreau să pornesc povestea cazacilor zaporozjeni. Pe vremea aceea cazacii erau dornici de libertate, au fugit de pe pământurile boierilor, s-au înarmat, au devenit de temut, au apucat drumul pădurilor și al bălților, unde erau în largul lor. Iubeau pescuitul și vânătoarea. Vezi dealurile acelea?

— Le văd, dar ce legătură au cazacii cu dealurile răzlețe?

— Bărbații aceștia falnici, mereu revoltați, erau firi iscoditoare, aveau mereu un neastâmpăr în sufletul lor, se întrebau ce s-ar ascunde după dealuri și porneau în direcția aceea. Cucereau tot ce se putea cuceri, cât mai mult pământ. Lor nu le trebuia pământul, îl cucereau și-l făceau cadou țarului ca să-i lase în pace. De unde vin pământurile Ucrainei? Din cuceririle cazacilor! Nicidecum n-au fost ale rușilor. Cazacii cucereau pământuri și le dăruiau țarului. După ce au pus stăpânire pe ele, au început prigoana împotriva cazacilor.

Întâi i-au desființat pe cei de pe Don, apoi i-au spulberat pe cei de pe Nipru și din Zaporojie.

În acel moment Pantilei se simți smucit și azvârlit în gol. Descoperi patul lui de spital și pe medicul Volminschi lângă el.

— Ce este, soldat? Te-ai zbugiumat și ai țipat, încât am fost anunțat să vin la patul tău. Uite, ți-am adus un nou tovarăș de suferință. L-am operat. A căzut în bătălia pentru apărarea Mariupolului. Acolo n-a mai rămas nimic în picioare. Două divizii mai apără orașul, iar rușii îi somează pe soldați să se predea. Ucrainenii vor lupta până la unul. Țasta da patriotism, apără cu îndârjire ce le-a mai rămas. Mariupolul este un punct strategic, dacă va cădea în ghearele rușilor, s-a dus comerțul pe Marea de Azov sau pe Marea Neagră.

Medicul îl examinează pe Pantilei, îi indicase să nu se mai agite inutil și să aibă răbdare că totul va fi bine.

Îl privi cu atenție pe tovarășul de luptă. Era un bărbat de vreo cincizeci de ani. Avea o barbă neîngrijită, probabil îi crescuse în cele cincizeci de zile de război, timp în care poate nici nu și-a văzut familia. Se gândea să-l întrebe asta. Aștepta să-i de-a noutăți de

pe front. Spre seară bolnavul deschise ochii, puse câteva întrebări scurte asistentei, apoi își întoarse capul spre Pantilei.

— Vii de pe front, camarade? i-o luă înaintea, nerăbdător să afle noutăți.

— Direct de acolo vin. Ambulanțele nu se mai opresc, încarcă din ce în ce mai mulți răniți, acum în ajunul Paștelui ortodox. Doamne, unde ne îndreptăm? Nu vrem să ne predăm, deși de trei zile rușii urlă la noi să depunem armele. Drept răspuns le-am trimis o bombă pe care am scris „*suntem ospitalieri. Serviți-vă!*” Situația e gravă.

Cei rămași vor lupta până la sfârșit sau vor spulbera orice picior de rus!

Pantilei se întristă. Își dădu seama că nu mai există nici un dram de omenie, ci o cruzime împinsă la extrem! Cum îi mai rabdă Dumnezeu pe pământ? Suntem în Vinerea Mare! Oare ăsta ne va fi destinul? Să urcăm pe Cruce?

În acel moment se auziră zgomote de pași, precipitându-se pe holul spitalului.

Voci răstite, porunci, gemete, chemări disperate, plânsete. Ușa se deschise larg și în salon brancardierii purtau o targă, apoi a doua, apoi a treia cu femei rănite, scoase de curând din sala de operație. Pe hol se înghesuiau persoane din afara spitalului. Se auzeau plânsete, suspine, vociferări, vaiete, blesteme. Erau rudele celor trei femei rănite.

În salon bolnavii se precipitau, șușoteau, încercau să se ridice ca să vadă mai bine, voiau să afle ce s-a întâmplat, cine sunt acele femei, de unde vin, voiau să afle vești de pe front, vești noi, nu mai aveau liniște și nici răbdare.

— Vin din Odessa, au aruncat și acolo câteva rachete, au lovit un bloc, sunt peste 18 răniți. Ce e mai grav este că a fost ucis un copil de trei luni, le spuse în grabă o asistentă, ieșind din salon, neavând timp să stea la discuție.

(va urma)

Răftulescu

„După cum sugerează titlul acestei cărți, acesta este un studiu al implicațiilor practicii artistice moderne pentru teorie. Parodia nu este sub nicio formă un element nou, dar mi se pare că ubicuitatea sa în toate artele acestui veac necesită o reconsiderare atât a naturii, cât și funcției sale. Lumea „postmodernă”, așa cum numește Lyotard (1979) vestul nostru dezvoltat postindustrial, poate foarte bine să sufere astăzi de lipsa credinței în sisteme care solicită validare extrinsecă. Dar acest lucru a fost valabil de-a lungul întregului secol XX. Formele artistice par din ce în ce mai mult să se îndoiască de critica externă, în măsura în care încearcă să încorporeze comentariul critic în propriile structuri, într-un fel de scurtcircuit auto-legitimator al dialogului critic normal. Și în alte domenii - de la lingvistică la filosofia științifică - chestiunea auto-referinței a devenit un punct central de interes. Lumea modernă pare fascinată de abilitatea sistemelor noastre omenești de a se referi la ele însele într-un proces nesfârșit de reflectare.”

O teorie a parodiei. Învățăturile formelor artistice ale secolului XX

autor
Linda HUTCHEON
traducere
Oana-Celia GHEORGHIU

Răftulescu

Ai mei tot încercam, insistam
să se înalțe deasupra condiției lor de
pământeni - (cunoșteam ei un precedent
celebru). Din patruzeci în patruzeci de zile
își pregăteau ei un fel de aripi
din mușețel și mentă; turau motoarele-
coleoptere; își făceau cruce și zburau nu
prea sus, cam la rasul
pământului. Grăul făcea implozie, levănțică
- infarct,
crizantema uita graiul nipon în care se
născuse.
Ce nebunie! strigau ei întorși pe glia
străbună.
Iar trebuie să îngrijim mormintele, să
plângem, să plângem fără alean,
ne-am săturat!

Mai târziu, către obștescul sfârșit,
lucrurile se complicau, apăreau copiii
care știau pe de rost luceafărul, la steaua,
stelele-n cer.

Vremea vremuia. Uruia mașina neunsă a
universului.

Sângele se preschimba în clorofilă.
Nimeni nu mai putea odihni geană pe
geană.

Până s-adoarmă, încercam să rețină,
fără succes, măcar primul vers din
*nu credeam să-nvăț
a muri vreodată.*

Înălțarea

recordando
darie
lăzărescu

O doamnă cu aripi aterizează grațios

Episodul 12

Cam la aceeași oră în care sosise în gara Tiagla acel bărbat misterios care avea să se înalțe de pe strada Împărătească, la Riabla, mai exact pe trotuarul din fața restaurantului lui Alin Deleanu, alias Alain Delan, coborî din înaltul cerului o doamnă la fel de ciudată. Vă asigur că tot ceea ce relatez în continuare este cu totul și cu totul adevărat și că apariția intempestivă a acestor zburători în cele două cetăți pe cât de apropiate pe atât de înverșunate una împotriva celeilalte nu este deloc întâmplătoare.

S-a auzit mai întâi un fâlfâit straniu, venit parcă din altă lume, s-a făcut o lumină nefirească, lăptoasă, apoi a apărut ea, punându-și cu grijă picioarele fine pe dalele ușor deteriorate și pline de mucuri de țigară.

Avea un chip drăgălaș și extrem de luminos, era îmbrăcată într-o rochie albă, atârându-i până spre glezne și – ceea ce avea să bulverseze întreaga comunitate locală – deținea o pereche de aripi aurii crescute din omoplați și trecute prin materialul vaporos al veșmântului, aceasta în condițiile în care deținea și cele două brațe tipice oricărei doamne de rând, ambele ieșind destul de vânoase din mânecutele ornate cu margini de dantelă roz.

Așa ceva nu se mai văzuse niciodată în orașul lui Paris Mumuleanu Baldovin.

- Bună seara! a spus ea celor câțiva trecători aflați la acea oră prin preajmă, dar nimeni nu-i răspunse, erau prea supărați din cauza transformării vinului în apă, ca să nu mai vorbim de emoția profundă și nemaiîntâlnită stârnită de bizara apariție.

„Asta ne mai trebuia!” păreau să

spună chipurile lor împietrite de nedumerire.

Unul dintre ei chiar se închină și bolborosi ceva nelămurit.

Sub privirile perplexe ale celor câțiva riabilezi, înaripata dădu să intre în crâșmă, dar, în aceeași clipă, patronul Deleanu, auzind el ca prin vis un fâlfâit de zburătoare grea (era vânător amator și cam știa după ritmul aripilor mai toate păsările) dădu și el să iasă, așa încât cei doi aproape că se ciocniră în prag.

- Domnul Alin Deleanu? întrebă ea.

- Da, dar matale cine ești? bâigui crâșmarul, privind cu nesaț aripile femeii cu chip luminos.

- Eu sunt doamna Iris, am o misiune specială pe aici, răspunse ea. Înainte însă de toate, am aflat că aveți necazuri cu alcoolul, continuă ea mișcând ușor din aripile cu o anvergură respectabilă, după cum observă, și mai uluit, bărbatul.

- Nu numai eu, tot orașul!

- Lasă, că rezolvăm noi! Dar nu mă inviți înăuntru, domnule tiaglez? Recunosc că mi-e tare sete.

- Ai zburat mult? întrebă el

- Oho! răspunse ea.

- Dar, hai, poștește în barul meu!

Ea intră, se așeză la o masă, iar el veni repede cu o sticlă de bere.

- Te previn că e apă chioară! o avertiză Alin, turnând cu grație lichidul gălbui în pahar.

Doamna Iris se ridică în picioare, mișcă de trei ori din aripi, făcând să se îmborsăteze atmosfera, luă paharul și se grăbi să guste.

- Excelentă! Gata, s-a rezolvat! exclamă femeia.

- Ce s-a rezolvat? zise el, dar nu așteptă un răspuns, luă precipitat sticla de pe masă și gustă direct din ea. Aproape că țipă:

- Minune! A venit alcoolul la loc! Nai trase o dușcă, apoi se repezi la ciudata lui clientă, o sărută zgomotos pe obrazul drept.

- În tot orașul a venit. Gata, am anulat vraja!

- Sărut aripa dreaptă, distinsă doamnă Iris! Ne-ai salvat!

Și Alin chiar se ridică în picioare, ocoli scaunul musafirei și apucă cu degetele lui fine aripa din dreapta, cu gândul s-o ducă la gură. În clipa aceea, strigă plin de groază:

- Stimată doamnă, aveți purici!

Crășmarul văzuse cu uimire jocul punctulețelor negre ce decolau și aterizau amețitor în auriul pufos al aripilor musafirei și nu se putea înșela.

- Toată lumea din oraș are, domnule Deleanu!

- Cum toată lumea?

- Privește-ți brațele, crășmare!

Deleanu înlemni. Puricii se lăfăiau pe brațele lui de vânător încercat și, în acel moment, un fior de mâncărime acută i se urcă până în părul cârlionțat asediat, și el, de micii invadatori. Se scărpină frenetic.

- Pe dumneata nu te deranjează?

-Eu sunt imună, domnule, la hematofage, am sânge de zeiță! Cu toate acestea, parcă m-ar furnica și pe mine. Ce fel de purici sunt ăștia? se întrebă ea și se pocni zgomotos cu palma peste frunte.

Din clipa aceea, cam la ora în care întunericul nopții se uita ultima dată în oglindă pentru a intra bine pregătit și temeinic în scenă, trei vești cutremurată Riabla, sosirea femeii cu aripi coborâte din cer, revenirea alcoolului în băuturile locale și apariția puricilor. Se pregătea însă, în taină și temeinic, și o a patra, mult mai îngrozitoare.

S-o lăsăm însă, deocamdată, pe Iris, alături de amfitrionul Deleanu, să-și stingă setea în bere și să-și examineze corpurile

învadate de purici și să ne ocupăm de proveniența și natura acestora.

Va trebui să ne întoarcem la momentul în care, la Tiagla, Topor tocmai ieșea, sub privirile Hortensiei Bengescu, din biroul primarului. Niciodată nu-l văzuse atât de preocupat și de plin de sine. Dar n-avea timp de el, se grăbea să intre la Elena și să-i povestească întâmplarea cu accidentul și cu bărbatul zburător.

Elena îl primise rece pe meteoapicultor și îi reproșă imediat

- Directore, ai cam bolmojit-o cu albinele dumitale... Mi-ai spus că în cel mult trei ore îi dam gata, și, când acolo, deși i-am enervat destul de mult, recunosc asta, ei nu numai că nu s-au declarat învinși, dar ne-au oprit frumusețe de Dunăre, în plin zezon turistic, n-am cum sa le iert așa ceva! Ne-au umilit peste măsură, directore, ne-au făcut de râsul Europei și al lumii, vuiește presa internațională!

- Domnișoară Elena, albinele noastre lucrează în continuare cu eroism, le pregătim dușmanilor noi lovituri, o să vedeți ce-o să le facem la noapte! În plus, le-am transformat toate băuturile alcoolice în apă, așa cum ați poruncit, asta chiar i-a durut, domnișoară, umblă de colo colo, ca bezmetici, după o gură de vin, nu e mai mare umilință decât asta!

- Vreau ceva mai dur, mai coplesitor! Ai ceva pregătit?

Topor privi hoțeste în jur, ca și cum ar fi vrut să se asigure că nu-l aude nimeni, deși nu erau decât ei doi acolo, și rosti marțial:

- Arma biologică, domnișoară primar!

Elena tresări. Simți un flux misterios de energie urcând în forță spre genele ei crescătoare. Grăi:

- Crezi că e momentul.

- Cel mai potrivit, domnișoară primar.

Nu ne lipsește decât aprobarea dumneavoastră.

- O ai!

Elena Ionescu se ridică în picioare și întrevedea se sfârși. Iulian Ion Topor se ridică și el și părăsi cabinetul cu expresia aceea misterioasă pe care i-o citise pe chip în antecameră Hortensia Bengescu.

Mașina cu care aproape zburase Topor pe drumul spre Pădurea Zveltele părea aproape un fulger roșu trecând fantomatic prin peisaj. Trecătorii, mai ales cei din Opoziție se închinau și vociferau pe la semafoare.

- Iar pun ăstia la cale ceva! se auzi prin Bariera Decebal, la ieșirea din oraș.

La volanul său, Toporr părea pur și simplu o statuie a triumfului.. De când aștepta el momentul acesta! Invenția cu albinele desenatoare antrenate pentru operațiuni militare speciale nu era singura, multe alte modele de atac și de apărare fuseseră computerizate cu mare pasiune și responsabilitate și fiecare dintre ele își avea un rol anume în strategia de ansamblu pe care o pregătea de ani de zile. Fusesse desemnat să se ocupe de cercetare aplicativă în domeniul apărării și atacului, în arta războiului total? Ei bine, își va face datoria așa cum nimeni altul nu și-a făcut-o și nu și-o va face vreodată.

Ajuns la sediu, își chemă de urgență adjuncții și adjuncțele. Erau șapte de toți, patru bărbați și trei femei. Se strânseră în grabă în sala mică de ședințe și așteptau înfrigurați să afle motivul convocării. Simțeau ei că ceva grav și extrem de important plutea deasupra secularei păduri de stejari.

- Doamnelor și domnilor, ziua cea mare a sosit! Vom trece de îndată la Planul Siphonaptera.

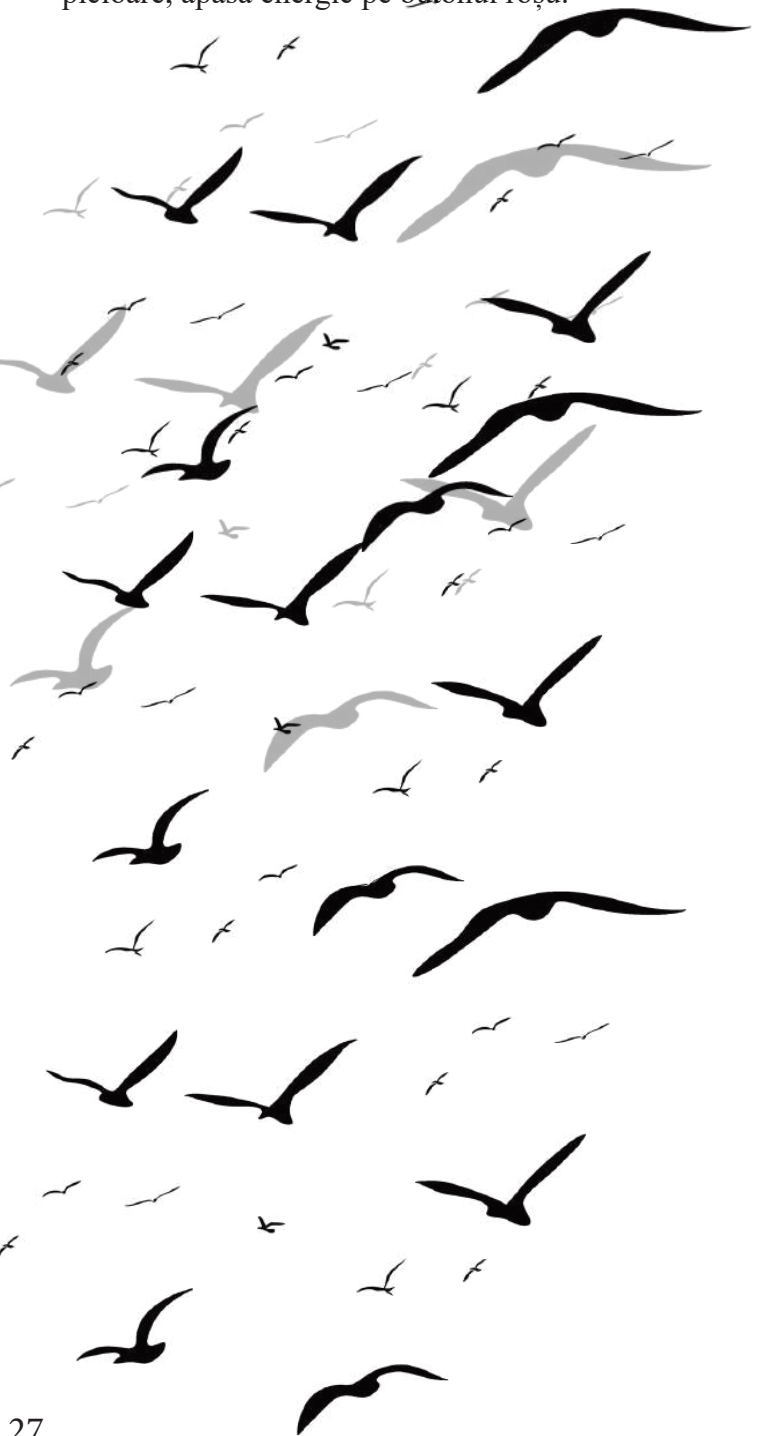
- Ura!!! se auzi din toate cele opt piepturi, incluzându-l pe al vorbitorului.

- Să fie adusă Valiza S! porunci acesta.

În doar câteva secunde, pătrunseră în încăperea trei doamne îmbrăcate în uniforme militare de camuflaj ținând, fiecare în parte,

de câte unul din cele trei mânere ale unui obiect negru de mărimea unei valioare. Când el fusese așezat cu grijă pe biroul lui Toporr, o tăcere prevestitoare de mari furtuni se așternu nu numai în mica încăpere securizată dar și în toată pădurea.

- Trăim un moment istoric! mai zise meteoapicultorul și, ridicat solemn în picioare, apăsă energie pe butonul roșu.

Madame Bovary de Bursucani

Domnul Bovary – soțul doamnei despre care va fi vorba în povestirea de față – om serios, cu ceva stare - director de școală, de! – profesor de istorie și geografie, însurat de cca cinci ani, fără copii, mare meloman, asculta în extaz, la radio, actul II al operii Otello de Verdi, transmisă din teatrul La Fenice, din Veneția, de la 20,30, ora României, cu pauze de zece minute între acte. Și tocmai când Iago cânta cu patos „Credo in un Dio crudel/ che m' ha creato simile a se”... (Cred într-un Dumnezeu crud/ care m-a creat asemănător cu el însuși”), sună telefonul.

Ah, nu se poate! Cine să fie la ora asta? Brusc, domnul Bovary se trezi la realitate și își aduse aminte că era la Iași, în camera lui de hotel. Venise pentru trei zile la o conferință despre învățământ și educație.

Dar cine să-l sune tocmai acum, tocmai aici și de ce?

- Alo! Cine e la telefon?

- Domnule director, sunt eu, Aurica, secretara dumneavoastră...

- Cine? Aurica? Și de ce mă deranjezi la ora asta?

- Domnule director, eu n-am vrut să vă deranjez, dar...

- Nu ți-am spus să mă suni numai dacă se întâmplă ceva grav? Arde școala sau ce?

- Domnule director, păi asta am vrut să vă spun că s-a întâmplat ceva foarte grav. Soția dumneavoastră...

- Ce e cu soția mea?

- Soția dumneavoastră a fugit...

- Ce face? Ce a făcut?

- Cu domnul învățător Roznovăț. Culache Roznovăț, de la clasa a III-a. Da, au

fugit împreună.

- Ce spui tu acolo, femeie, de ce să fugă, nu puteau să meargă încet?

- Domnule director, nu mă înțelegeți. Și-au făcut bagajele și au fugit amândoi din sat. S-au urcat în tren și... p-aci ți-e drumul! Gata, nu-s...

Domnul Bovary se lăsă moale pe

scaun, puse receptorul în furcă și rămase nemișcat, tocmai pe ultimile acorduri ale ariei lui Iago: „*E poi? E poi? / La Morte il nulla*”... „*Și apoi? Și apoi? / Moartea este neantul*”...

Ce educație, ce învățământ, domnul Bovary s-a întors în Bursucani, val-vârtej. A intrat în casa acum pustie, răvășită, și s-a dus glonț la seiful unde-și ținea economiile.

Seiful descuiat, gol... Din 120.000 de lei, strânsura lui după ce vânduse via de la tata, nu i-a lăsat nimic, nenorocita! *Neantul*... O pânză neagră i s-a așternut pe ochi. A crezut că i-a venit sfârșitul.

Pe dinaintea ochilor îi treceau acum scene pe care nu le luase în seamă la vremea lor, dar care, una peste alta, i-au dus dezastrul de astăzi. Îl vedea pe Culache Roznovăț, învățătorul clasei a III-a, cum se apropia în recreație de nevasta lui, și ea învățătoare de a I-a, și o făcea să roșească cu glumele lui idioate, cum îi aducea mai o floare, mai o cafeluță... Azi așa, mâine așa... până a prins-o în laț, proasta dracului! Și ea, păcătoasa, netrebnica și hoața, uite ce tâmpenie a făcut! Nu, o trădare ca asta nu e de netolerat. Îi va urmări pe amândoi și îi va ucide cu sânge rece! *Cred într-un Dumnezeu crud/ care m-a creat asemănător cu el însuși*”... îi sunau în urechi cuvintele răzbunătorului.

Eh, chiar așa? Ce mai e și nebulia asta?!, se replie el. La urma urmei, să-i dea banii înapoi și ea... ducă-se!, poate să fugă cu cine o pofti, nu e nicio pagubă!

A scos o găleată cu apă rece din fântână, și-a turnat-o în cap, a băut și vreo două câni pline-ochi și s-a mai liniștit. Și-a luat inima în dinți și a plecat la Galați, să reclame cazul la inspectoratul școlar și la parchet. S-o pedepsească legea, de ce să se murdărească el?

Și au început cercetările. Îndrăgostiții tomnatici au fost puși sub urmărire. Așa s-a aflat că fugarii au venit mai întâi cu trenul până la Galați, de unde au luat vaporul și

s-au oprit, unde credeți, tocmai la capătul pământului, la Vâlcov, „Venetia deltei”, cum i s-a spus, oraș din județul Ismail (asta pe vremea când Vâlcovul era al nostru, nu al Rusiei, nici al Ucrainei, ca după 44).

Și, când au fost descoperiți, mai de silă, mai de milă, mai de frică, mai de plictis, Madame Bovary n-a mai avut încotro și s-a întors acasă cu coada între picioare, cerându-și spășită iertare și rugându-și soțul să n-o nenorocească, fiindcă ea, de acum, nu mai are cu cine să fugă nicăieri... „Știi, m-am fâstâcit, n-am vrut, numai că el m-a împins...”

N-am să mai fac, crede-mă, eu numai pe tine te iubesc”... Și chestii de astea, de prins juveții.

Pe Culache Roznovăț l-au mutat cu totul în Deltă, iar bietul domn Bovary, împins mai mult de bârfa lumii, fiindcă gura sacului o poți lega, dar a satului, ba!, a înghițit în sec și și-a retras plângerile, declarând autorităților, în fața cărora se făcuse de râs, că înțelege să își reia viața conjugală. Ce să facă și el? „O mai iert și de data asta”..., vorba lui nenea Iancu, de! În dragoste trebuie să înveți să ierți, că de nu... câinii te mănâncă! Bine, bine, cu condiția să vină și banii înapoi de unde au plecat, că altfel...

Numai că banii care s-au dus pe canalele Vâlcovului n-au mai avut de unde să vină și n-au mai venit. Se înțelege că, în contrapartidă, Madame Bovary de Bursucani a trebuit să muncească mult până să șteargă amintirea lor.

*Madame
Bovary
de Bursucani*

Claudiu Soare

Infinitul Liric

*Prin viața ta sau o altă
dare noi niți primum
bun haufre nu se
făc unu ten
se va ras amu
doar o r
yo*

M

La sfârșitul în ploaie.
Viața
pe care o voi face
să aibă început și sfârșit
arătându-ți-o.
Divulgând cuvintele te fac să vezi
ceea ce nu se vede.
O viață.
Ceea ce leagă aerul și pământul
și nu se vede.
Nu se văd decât rămășițele unei sfere
sparte.
La sfârșit sfera se va roti din nou
străvezie, subțire, vaporosă
și voi putea să văd totul
curgând așa cum a fost.
Deocamdată amintirile sunt arhipelaguri
legate între ele de un ocean,
de apele uitării.
Întoarcerea e întotdeauna imperfectă,
vinovată.
Niciodată nu te întâlnești cu un adevăr,
întorcându-te.
Revii într-o insulă pe care o visezi din nou.
Nici soarele nu mai e același.

Infinitul din nou

Ca să pătrundem în biblioteca de gânduri
pe care o purtăm în noi
trebuie să îi cerem voie întunericului.
Unde vederea trupurilor și a gândurilor
viețuitoare în adâncul indigo.
Cu ochi viu și setos,
Fiecare gând pe care îl avem
trece mai întâi prin întuneric,
ca să i se arate ieșirea, rostirea.
Întâlnirea cu un gând este oarbă,
poate pentru că în timpul acela
aveam de trecut printr-o dragoste
sau pur și simplu fiindcă zăceam prăbușiți.
Căutarea unui gând e întotdeauna
sfârșitul unei întâlniri neașteptate.
Alegem gândul care ni se pare cel mai
aproape
într-o zi de vânt,
gândul care ne salvează.
În respirația următoare
gândul care moare.
Nu știm, de fapt, ce gândim
decât după catastrofa vorbirii.
Gândiți printr-o lupă uriașă,
vă spun,
veți vedea după-amiaza în care vă hotărâți
viața sau moartea.
Și asfințitul,
când veți da foc
bibliotecii din întuneric.
Și cum gândurile pierdute
poartă în ele știința disperării.
Și cum la suprafață creează opere
pentru care ne distrugem viețile,
convinși că am înfrânt întunericul.
Numai viețuitoarea din adâncuri
înmugurește gândurile fără adăpost.
Gândurile needucate de întuneric
ne schimonosesc ființa.
Dinăuntru nimic nu ne mai pălmuiește.
Întunericul nostru doarme.
Dumnezeu s-a oprit din citit.

Infinit întuneric

Tineretea e un sacrificiu fără portret.
Tineretea nu știe să se transforme în
violoncel.
Sărutul nu mai e tânăr astăzi
pe Șoseaua Giurgiului.
Am fost tânăr pe Șoseaua Giurgiului
ca un schelet de diamant.
Alături,
în Casa Bacovia,
două fantome cu peruci.
Frumusețea fantei se cântă la vioară.
Zeul Bacovia dispăruse.
Totul se numea Șoseaua Giurgiului
pentru că totul trebuia să se întoarcă în abis.
Când ești prea tânăr pentru adevăr
Șoseaua Giurgiului ți se pare Calea Lactee.
În abis totul își ispășește
tineretea ideală.

Infinitul Bacovia

Înțelepciunea este o învinuire
pentru un om și o înserare.
Minciuna, o consolare înfricoșată.
Înțelepciunea, un eufemism enorm
al justificării.
Minciuna este înțelepciunea strâmbă a
vinovatului.
Nu există vinovați decât pentru ca înțeleptul
să construiască fraze.
Vinovăția imaginară dă înțeles minciunii.
Înțeleptul este un resemnat
care minte singurătatea.
Toate aceste cuvinte vorbesc despre nimeni.
Nimeni este singurul om nevinovat de pe
pământ.
Mă consolez cu toate cuvintele
care nu au nimic de spus.
Cuvântul a venit prea târziu pentru om.

Nevinovat infinit

Naști scriind o altă fire în afara pielii

Interviu cu poeta Stela Iorga

Poetica Stelei Iorga pentru un ochi neînțezat, se urcă cu picioarele deasupra capului și cu norii sub tălpi „*într-o lentă ucidere de verde*”. Dacă te avâți de-a lungul pereților în care-și prinde părți din interioarele intime și proprii, ai impresia că ești învăluit de o „*radiografie cumplit de sinceră*”.

Într-o țară în care poezia nu se află în topul preferințelor cititorului, un animal pe cale de dispariție și acesta, iar numele poezilor nu se găsește întins doar pe asfalt, „pânda plantelor” nu-ți poate acoperi genunchii, dacă nu cobori s-atingi pământul poeziei care respiră încă: „*să dezbrăcăm o pasăre de piele, să-i întoarcem sufletul pe dos ca o mânășă, să-i luăm ochii din vârful acului, cu care o înțepăm să vedem dacă mai mișcă, să ne distrăm și să râdem pe seama căpușorului ei mic, cu care gândește și cu care*

din încredere în oameni a venit spre noi, să-i luăm puii din cuib, să-i stârpim oușoarele, terci să le facem, și apoi să o întrebăm: mai ești vie, mai vrei apă, mai crezi în îngeri?”.

- Debut editorial: „Miza pe 13Bis”, Editura AXA, Botoșani, 1998.

(volum de poezii premiat la Botoșani, concursul „Porni Luceafărul ...”)

- „A doua întoarcere din Nam”, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2009.

- „Ziaristică la domiciliu”, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2010.

- „Scrum de aripi”, Editura C.C.D.J., Galați, 2011.

- „Coffin Blues”, Editura C.C.D.J., Galați, 2012.

- „à deauville”, Editura eLiteratura, București, 2013.

- „Dumnezeu de lângă mine”, Editura eLiteratura, București, 2014.

- „Imposibila mireasă”, Editura eLiteratura, București, 2014.

- ”11 feluri în care a murit Lola - Memoria păsărilor”, Editura EIKON, București, 2017.

- „Fecioara de fier”, Editura EIKON, București, 2018.

- „Povești mici pentru oameni mari”, Editura EIKON, 2019.

- „à deauville”, Editura eLiteratura, București, 2019 (reeditare în limba română) și tipărire în limbile franceză și engleză.

- „9000 Miles Away”, Romanian & Australian Anthology Contemporary Poetry and Prose, Editura Sf. Ierarh Nicolae, Brăila, 2020.

Este membru al Uniunii Scriitorilor

din România, Filiala Sud-Est.

A.S.D: Pornind de la zicala „a nu-și mai încăpea în piele”, credeți că poezia are funcțiile ei proprii în organismul uman, să zicem ca un al patrulea strat al pielii după hipoderm, sau zace liberă în jurul nostru, unde poate fi zărită pe lucrurile din preajmă?

S.I: Naști scriind o altă fire, în-afara pielii, în-afara ta, ori a altcuiva și a orice altceva, este un fel de lume reală, e ca și cum încerci să prinzi sfinții de mână urcând – coborând Scara aceea, într-o altă mult mai luminoasă și unică poveste.

A.S.D: Poezie reazem sau poezie evadare? Ce nuanță a poeziei v-ajută să vă țineți firea?

S.I: Altcineva ne ține firea, foarte puțini dintre noi doar urcăm călcând apa.

A.S.D: Metafora polivalentă: cea care te îmbrânțește violent în realitate și cea care te orientează în afara ei. Este metafora un mijloc de apărare? Există poezia capabilă să-ți zdruncine echilibrul interior?

S.I: Metafora te apără de prea multă trăită și netrăită viață, metafora e așa, un fel de lumină, care numai iese din duhul poeziei. Nu, poezia numai clădește și reazăză lumea în matca ei reală.

A.S.D: Sunt poeți care scriu cu seva copacilor, și poeți care scriu cu rumegușul propriul trup. Cu ce e scrisă poezia dumneavoastră?

S.I: Doar Lumina mă scrie, mă stăpânește, mă îngenunchează și deloc în ultimul rând, mă iubește cu tot cu cenușa rămasă din mine, după ce scriu.

A.S.D: Sunt multe voci care condamnă poezia zilelor noastre. Niște

nonsensuri adunate pe o bucată de hârtie, spun ei. Se poate disocia poezia de felul în care vorbim sau scriem în afara ei?

S.I: Poezia este vorba Duhului. Sărman e poetul care vorbește cu învelișul lui mort și neînviat și cu cuvinte în afara Cuvântului.

A.S.D: Dacă toți poeții ar vorbi așa cum ar scrie, credeți că noțiunea de „comunicare” mai poate fi plasată într-o generalitate? Poate fi categorisită, redusă la simple concepte? Ar mai fi aceștia înțeleși de vocile care condamnă?

S.I: De poezie te apropii numai cu Duhul, ori în Duh se vorbește numai cu Măria Sa Cuvântul, Care este. Și nu este sigur pentru oricare ureche, care așteaptă să înfingă degetul de-adevăratelea în coasta poeziei, să vadă că respiră.

A.S.D: Poate fi asociat scrisul cu setea?

S.I: Cu setea de lumină, da!

”

”

metafora

te apără de prea multă trăită și netrăită viață

Fiecare pasăre pe limba ei?

Când curricula școlară nu se află în dicționar...

Știri despre căteii reginei Elisabeta a II-a...

În condițiile unei accelerate înnoiri a mijloacelor de informare, este normal ca limbajul pedagogic să sufere modificări, dar rapiditatea cu care terminologia de specialitate se schimbă poate pune mari probleme și specialiștilor și necunoscătorilor, atât în ceea ce privește receptarea sensurilor, cât și în privința selectării corecte a formelor lexicale.

Este exact situația în care se află acum învățământul românesc, ieșit de ceva vreme din matca tradițională a școlarizării, cu cicluri de 4 ani, cu programe și manuale unice.

Condițiile noi, pornind de la provocările societății contemporane, și ele inedite, creează dificultăți inerente de adaptare la realitatea socială nemijlocită, pe care școala este chemată să o servească eficient. Iar când acest lucru nu se întâmplă la cotele dorite, tot școlii i se reproșează în primul rând neîmplinirile: să ne gândim, de exemplu, la piața muncii calificate. De aceea, ca sistem, învățământul trebuie să fie oricând capabil de a se autoregla. Ceea ce și reușește, prin mecanisme specifice și transformându-și neîncetat strategiile didactice, adaptându-le continuu la noile condiții, perfecționându-și mijloacele de lucru efectiv, pentru obținerea unui randament școlar optim. Pe parcursul acestui laborios proces, ideile care vin, măsurile care se adoptă, procedeele care se aplică primesc nume noi, care îmbogățesc și chiar schimbă dominanta lingvistică a vocabularului didactic. Pentru că, nu trebuie să uităm, deschiderea către exterior, schimburile de experiență cu școli din străinătate, stagiile de formare, congresele

internaționale pe tema educației etc. formează un cadru propice pentru împrumutul unei terminologii de specialitate cu circulație mondială, care demonstrează și în acest sector, fundamental, tendința spre globalizare. Or asta înseamnă o înzestrare consistentă cu termeni neologici. Nu mi-am propus, cu toate acestea, descrierea amănunțită a vocabularului pedagogic românesc actual, ci mai curând revelarea unor situații speciale, pe care dicționarele noastre le tratează (oarecum) diferit față de uzul general. În această listă aș include în primul rând *afterschoolul* (DOOM 230), englezism foarte frecvent, căruia i se adaugă un termen din aceeași familie, tot mai des întâlnit, deși încă nementionat în dicționarele limbii române, *schooling* „școlarizare, învățătură, serviciu educativ”. Deși n-aș dori să divaghez, nu pot trece cu vederea acumularea tot mai accentuată, în limbajele speciale și în cel comun, a englezismelor în *-ing*: *banking*, *rating*, *stretching* ș.a.m.d.

Includerea acestor cuvinte străine în vocabularul românesc presupune fixarea ortografică, în cazul nostru fiind vorba despre forma originală (care legitimează identificarea termenului ca englezism), stabilirea pronunției corecte, [aftărskúl], dar și rezolvarea problemelor de morfologie, adică adăugarea articolelor enclitice și a sufixelor. Regula, pentru această situație, este simplă: dacă finalul cuvântului (ultima literă) se pronunță românește, articolul, sufixul, desinența se adaugă direct, *afterschoolul*, *afterschooluri*, *schoolingul*. Aceeași situație se poate remarca în cazul termenului referitor la o metodă de învățământ

modernă, *brainstormingul* (literal, „furtună în creier”), citit [breinstormingul], sau la cel ce desemnează ansamblul documentelor școlare, *curriculumul*, cuvinte pe care le vedem frecvent notate incorect, *brainstorming-ul, *curriculum-ul, probabil în ideea (greșită) că, la cuvintele străine, morfemele se adaugă în final cu cratimă.

Să comparăm cuvintele citate cu *Braille-ul*, „sistem de scriere pentru nevăzători” (poartă numele pedagogului francez care l-a inventat), pronunțat [braiul].

În consecință, vom rosti și vom scrie: *curriculumul, curriculumului* (prevederile ~), însă nu *curriculumurile, pentru că pluralul propus în DOOM³ este *curricula*.

Pentru a înțelege mai bine situația, este necesar să atragem atenția asupra faptului că acest substantiv neutru este un latinism savant, care, la singular, se termină în *-um*, iar la plural, în *-a*. În limba română, ar fi putut renunța la această desinență de plural, neobișnuită, care creează probleme de acord formal, având în vedere faptul că formele în *-a* par feminine articulate la singular.

Probabil că de aceea au adoptat și oficialii din Minister formularea (greșită) „*curricula școlară*”, care contrazice specificația din DOOM (429). Conform acesteia, ar trebui să avem sintagma „*curricula școlare*”, pe care, să fiu sincer, n-am auzit-o.

De aceea mi-am și permis subtitlul „Când *curricula școlară* nu se află în dicționar”. În aceeași ordine de idei, se poate observa cum vorbitorul comun încearcă ieșirea din impasul creat prin asocierea aleatorie a substantivului cu adjectivul, fără a mai ține seamă de număr și de un dezacord genetic. E o situație dificilă, pe care, într-un caz similar, DOOM³ o tratează diferit.

Termenul *mass-media* (presă scrisă, radio și TV) e considerat substantiv cu 2 forme corecte de singular, *mass-media* și

mass-medie, deși acest compus are și el ca etimon un cuvânt latinesc, *medium*, cu pluralul *media*: *mass-medie independentă* sau *mass-media independentă*. Ambele sunt valabile! Se mai întâlnesc totuși în spațiul public formulări hipercorecte, precum **media internaționale* ori **mass-media românești*, mai ales în rândul jurnaliștilor profesioniști, care vor să respecte adevărul istoric al limbii. Renunțând să considere *media* exclusiv un plural (o *mass-media*, niște *mass-media*?), DOOM-ul facilitează acordul, dar impune involuntar și o altă formă, *mass-medii* (pe care n-o menționează, fie pentru că n-o consideră necesar de precizat, fie pentru că substantivul este încadrat între generice, nonnumărabile, în consecință, un singular tantum). Forma în *-a* menține totuși problemele la nivel morfologic, fiindcă „o *mass-media*” pare a fi articulat de două ori, și cu articol nehotărât, *o*, și cu articol hotărât, *-a*. Iar dacă *-a* nu este articol, atunci care este forma articulată? Poate că este o situație analoagă cu aceea a lui *paria*, dar care are precizat și pluralul (un *paria*, niște *paria*). Desigur, mult mai bine se încadrează în rigorile morfologice ale limbii române *mass-medie*: o *mass-medie*, unei *mass-medii*, *mass-mediei*, ori, articulat, *mass-media* – altă sursă de ambiguitate!

Se observă cu ușurință că, în funcție de formă și de parcursul paradigmatic ales, putem considera, paradoxal, că există un cuvânt *mass-media* articulat (provenit din *mass-medie*) și unul nearticulat! Altfel, n-ar fi corect exemplul dat: „întreaga *mass-media*”(717), deoarece ar însemna că sintagma este articulată hotărât de două ori, așa cum mai auzim (și vedem) prin reclame: „noua Dacia...”, grup sintactic în care adjectivul antepus preia articolul hotărât de la substantiv, dar, paradoxal, acesta nu-l pierde! Corect este „noua Dacie”, cum putem spune și „frumoasa Românie” sau „însorita Spanie etc. Pe lângă un simț lingvistic precar

și o educație fililologică deficitară, aici se mai observă ceva, „anchiloza” construcției, care e musai să păstreze substantivul la nominativ, deoarece orice formă flexionară diferită ar face de nerecunoscut brandul (!)

După cum se observă, uneori chiar pretinsele rigori ale marketingului pot crea probleme lingvistice. Dar ce să ne mai plângem, când același imobilism se înregistrează și în cazul vocabulei pe care o analizăm: este corect, conform DOOM, să folosim construcțiile „influența mass-media” și „conform mass-media”, așa cum sunt (desigur) corecte „influența mass-mediei” și „conform mass-mediei”.

Cu alte cuvinte, „fiecare, cum îi va fi voia, așa va face”, vorba Cronicarului. În acest caz, să ne mai mirăm de ce auzim despre „reporterii Antena 1” (Antenei) sau despre „corespondenții ProTV” (ProTV-ului) ori despre multe-multe alte situații în care substantivele rămân așezate în șiruri la nominativ, ca în manualele de citire pentru clasele primare, de parcă toți aceia care le folosesc n-au învățat că ele se declină: patron firmă, regizor montaj, director școală ș.a. În fine, folosind toate aceste aspecte ale analizei și întorcându-ne la *mass-media*, se observă, fără tăgadă, că autoarele Dicționarului oscilează între constatare și normare, fără a tranșa întotdeauna problemele și mai curând dându-i o valoare de îndrumar acestei lucrări, pe care o consideră cu caracter tranzitoriu într-o perioadă de eferescență lingvistică. Ca recomandare, față de *mass-media*, *media* și *multimedia*, care se pronunță românește, cuvântul *social media*, ca anglicism, păstrează caracteristicile fonetice ale limbii engleze, [săușălmidia], ceea ce-l face diferit față de termenii cu care împarte aceeași origine. În continuare, dacă rememorăm demersul lingvistic anterior, vom observa că o serie de substantive neutre de origine latină intră în limba română (și nu numai) ca termeni savanți cu formă de

plural, *curricula*, din *curriculum*, *media*, din *medium*... Iată o scurtă listă de termeni cu aceeași proveniență, pe care trebuie să-i avem în vedere în comunicare, deoarece, cu unele excepții, sunt *pluralia tantum*: *acta* (încă din latină e defectiv de singular) „colecție de documente”, *addenda* „adaos la o lucrare”, folosit mai ales cu forma „românizată”, *adendă* (224), *corrigenda* „listă de greșeli”, *erată* (adaptat, ca și adendă, provenit din lat. *erratum*, la plural, *errata*), *varia* „culegere de scrieri diferite”.

Acestea sunt primele observații asupra curriculumului (sau curriculei?), pe care le-am făcut stimulat de DOOM³, dar atenție, aici nu e vorba de *curriculum vitae*, adică de CV, care oricum se pronunță englezește, [sivi], ci de *curriculumul național*, despre care vom mai discuta și data viitoare, cu alte exemple și situații interesante de analizat. Qui vivra, verra!

Am urmărit cu emoție funeraliile reginei Elisabeta a II-a a Marii Britanii (sau a Regatului Unit, sau a UK-ului, cum ar spune cosmopoliții). M-a impresionat atmosfera sobră, de reculegere, a unei întregi națiuni.

Se percepea în desfășurarea evenimentelor o trăire comună a milioane de oameni, care, mai mult ca altădată, se simțeau vulnerabili, unii, că au pierdut un factor de echilibru cu care se obișnuiseră, alții, pentru că și-au conștientizat din nou, dureros, poziția în fața sorții, de la împărat (Naruhito), până la ultimul om din rândul acela, format din cei ce veniseră să aducă un ultim omagiu. Parcă întreaga omenire se pregătea să întoarcă o filă grea de istorie.

Și să deschidă alta: Regele Charles al III-lea (sau Carol al III-lea în română, pentru că, altfel spus, numele este pe jumătate englezesc, pe jumătate românesc), împreună cu frații săi, cu fiii și nepoții, cu familiile

princiare, șefii de stat, armata și oamenii din administrație în tradiționalele uniforme de gală, cu mulțimea de autohtoni și de veniți din țările lumii ca să asiste la evenimentul epocal, toți urmau cu frunțile plecate îndoliatul sceptru regal. Și, în imensitatea ceremoniei umane, desfășurată grandios și transmisă către miliarde de pământeni, doi căței nevinovați, neștiutori, dar cu credință față de stăpâna lor, asistau, fără să înțeleagă nimic, la ceea ce însemna și pentru ei ultima întâlnire cu Regina. Erau acei *corgi galezi*, care îi mai înseninaseră suveranei diminețile în ultimul an de viață. Cum nu știam nimic despre această rasă de câini, am deschis rapid dicționarul. Și ce să vezi, în DOOM³ apare transcrierea *corg*, cu pluralul *corgi* (410). Probabil, mi-am zis, că substantivul care desemnează specia a fost considerat un plural și, prin deposedarea de *i* final, s-a construit un alt singular, nemotivat în fond.

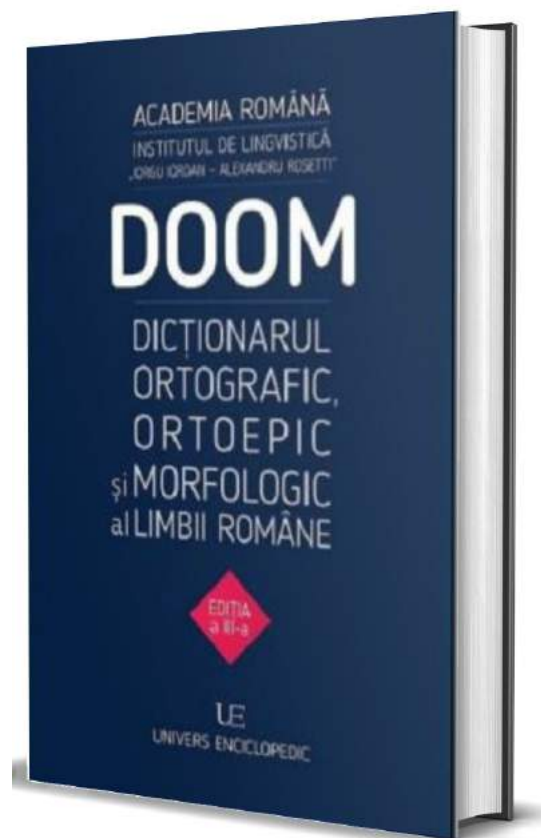
Cred că „retușarea” cuvântului s-a produs nemijlocit prin contribuția vorbitorilor, care l-au adaptat propriilor performanțe lingvistice, simplificându-l.

Interesant! Ca să-mi completez cunoștințele, am început deci să caut și alte nume de câini. Dintre care, am să vi le prezint pe cele care mi s-au părut mai interesante, nu cu privire la talie sau la frumusețea exemplarelor, ci la originea animalelor și a numelor acestora. Ca etimologie, am observat în primul rând că multe nume de rase canine sunt englezești, germane, franțuzești, în timp ce altele, exotice (chinezești, eschimose, japoneze etc.) sunt mult mai puține. În cazul multora, numele indică locul de unde provin: afgan, dalmațian, labrador, maltez, pechinez (pekinez), pomeranian, Terranova (Terra Nova), tibetan, Yorkshire... Iar pentru alții, se referă la înfățișare: barac (din tc. barak „lăptos, păros”), barbet (fr.), literal, „câine cu barbă”, baset (fr. basset, din basse „jos”), câine de talie mică, bichon (fr. barbichon), nu este menționat în dicționarele românești!,

buldog (engl. bulldog „câine-taur”), fox (engl. „vulpe”), papion (fr. papillon), silky (engl. „mătășos”), spiț (germ. Spitz „ascuțit”), câine cu botul ascuțit sau cu urechile ciulite...

Pentru restul observațiilor, îmi păstrez dreptul de exprimare în episodul următor.

Dar nu pot încheia fără să-mi amintesc de o savuroasă confuzie, dată ca exemplu de etimologie populară într-un manual de liceu: „Cineva și-a cumpărat un câine de rasă cu pete gri.” Evident, este vorba de termenul *pedigree* „genealogie, origine”, pe care vorbitorul respectiv nu l-a înțeles, înlocuindu-l cu ce i-a fost mai la îndemână. Și de câte ori nu se-ntâmplă la fel!

Continuare în numărul următor!

Geniile? Oamenii care inventează viitorul

„Ideea care mă înnebunește câteodată este următoarea:
eu sunt nebunul sau ceilalți sunt nebunia?”

Albert Einstein

În primele două articole ale serialului *Tragica predestinare* a geniului gălățean s-au abordat aspecte privind geneza operei omonime a lui Mihail Manoilescu și s-au identificat similitudini între dominantele tragice predestinări a geniului moldovenesc și titanismul/dramatismul existențial al marelui economist. Tratarea temei a presupus utilizarea în mod frecvent a cuvântului genial, fără a fi necesar a-l explicita și fără a-i preciza coordonatele axiologice, atât pentru definirea genialității cât și pentru determinarea criteriilor de apartenență la această supremă condiție spirituală.

Întrucât, în continuare, ne-am propus să decelăm asupra faptului dacă în existența Galațiului s-a înregistrat prezența unor personalități excepționale, cu contribuții deosebite în domeniul creației, încadrabile în categoria genii, dedicăm articolul de față definirii geniului și dezvoltării, atât cât este posibil, a coordonatelor care dau substanță acestor spirite alese, cu calități excepționale. Această necesitate devine imperativă și pentru faptul că, în ultimul timp, geniul a ajuns un termen uzual, fiind adesea folosit în contexte inadecvate și cu sensuri improprii. Totul, în ultima vreme, este “genial”, de la idei până la mâncare, de la lucruri lipsite de valoare până la modeste înfripări artistice sau prestații cotidiene banale.

Propunându-mi să abordez problematica specifică genialității m-am regăsit în postura Sfântului Augustin, atunci când a fost nevoit să răspundă la întrebarea: Ce este timpul? Pus în dificultate, Fericitul Augustin recunoaște că: Dacă nimeni nu mă întreabă, o știu, iar dacă aş vrea să explic cuiva care mă întreabă, nu știu.. O certitudine totuși îl salvează pe teologul medieval, căci dacă nu ar trece nimic, nu ar exista timp trecut și dacă nu ar veni ceva, nu ar fi timp viitor, și dacă nu ar exista nimic, nu ar fi timp prezent.

Așa că, fiind confruntat cu această dilemă cognitivă, am depășit impasul epistemologic amintindu-mi despre un studiu al lui Tudor Vianu, *Istoria ideii de geniu*, apărut în *Postume*, în 1966. Apoi mi-au revenit în memorie informații privind etimologia termenului și mi-am amintit că, în Roma antică, geniu (pluralul în latină genii) era spiritul călăuzitor sau zeitatea tutelară a unei persoane, familii (gens) sau loc (genius loci). Substantivul era derivat din verbele latine *gignere* (a naște) și *generare* (a genera, a procrea), fiind preluat din tulpina indo-europeană: *genh* (a produce, a genera, a naște). Deoarece realizările unor indivizi excepționali păreau să indice prezența unui geniu deosebit de puternic, pe vremea lui Augustus, cuvântul a început să-și dobândească sensul secundar de inspirație,

talent. Abia în plină epocă romantică, în secolul al XVIII-lea, cuvântul geniu și-a dobândit sensul modern, prin combinarea celor doi termeni latini: geniu , ca mai sus, și ingenium , un substantiv înrudit care se referă la dispozițiile înnăscute, talent și fondul genetic.

Combinând divinul cu talentul, articolul din Encyclopédie despre geniu (génie) îl descrie ca o persoană al cărei suflet este mai expansiv și mai sensibil la sentimentele celorlalți; interesat de tot ceea ce este în natură, proferând idei profunde, animați de sentimente puternice, generoși și preocupați de ameliorarea condiției umane.

Cel care a consacrat și a definit în fapt prototipul geniului a fost Byron. Modelul său uman se caracterizează prin posedarea unor însușiri neobișnuite, cum ar fi memoria excepțională, inteligența covârșitoare, pasiunea pentru studiul de orice natură, seninătatea abstractă, dezinteresul față de tot ceea ce este lumesc și o viață pasională, plină de aventuri.

La rândul său pesimistul Schopenhauer susținea că geniu este inadapabil, nefericit, strivit de o lume prozaică, brutală, mercantilă, egoistă, dăruită răului. Filosoful german vede în geniu singura forță aptă să se opună voinței de a trăi, recomandând ataraxia (renunțare, retragere, resemnare), contemplația. Geniul, spirit inadapabil, își consumă nemulțumirea (în raport cu planul existențial) convertită în amară resemnare, fiindcă are conștiința lucidă a deșertăciunii. De fapt, subcapitolul intitulat *Despre geniu*, din *Lumea ca voința și reprezentare*, începe afirmând: „Capacitatea ce primeaza în cazul tipului de cunoaștere (...) din care provin toate operele artistice, poetice și chiar filosofice autentice, este de fapt cea pe care o denumim <<geniu>>”.

Omul de rând vede particularul în general, pe când omul de geniu vede generalul din particular.

A vedea mereu generalul din particular este tocmai trasătura fundamentală a geniului...

La începutul secolului al XX-lea geniu este asimilat cu inteligența, pe care Francis Galton și James McKeen Cattell încearcă să o evalueze. Ei asimilează timpul de reacție și acuitatea senzorială ca mărimi ale „eficienței neurofiziologice” iar analiza acuității senzoriale ca măsură a inteligenței.

Galton a inițiat un studiu al familiilor de oameni eminenți din Marea Britanie, publicându-l în 1869 sub numele de Geniu ereditar. Ideile lui Galton au fost validate statistic de Carl Friedrich Gauss și Adolphe Quetelet. Gauss a descoperit distribuția normală a geniului (curbă în formă de clopot) iar Quetelet a descoperit căci cu cât numărul de indivizi observați este mai mare, cu atât particularitățile devin mai șterse, ajungându-se la „omul obișnuit”.

Una dintre cele mai importante însușiri ale unui geniu este dinamismul său, faptul că nu se supune sorții și nici societății în care trăiește, de aici derivând marea sa dramă. Această conștientizare a luptei pe care o reprezintă viața unui om de geniu o întâlnim la mai toți poeții romantici: la Hugo, care afirmă: Trăiesc cu-adevărat doar cei ce luptă, la Goethe pentru care a fi om, înseamnă a fi un luptător! Schiller, în creația sa, a lansat o definiție cuprinzătoare a ceea ce ar trebui să fie viața pentru orice om, și deci cu atât mai mult pentru un geniu: Munca este condiția vieții, scopul îi este înțelepciunea iar fericirea, răsplata. Se înțelege astfel că pentru un om de geniu soarta este destul de nemiloasă, plină de deziluzii și suferință, dar tocmai în asta constă superioritatea față de ceilalți oameni: în capacitatea de a se ridica deasupra a tot ceea ce este omenesc și pământesc, creând o operă originală.

La români, creația eminesciană, forjează în poezii precum: „Luceafărul”, „Glossă”, „Odă” (în metru antic”),

„Scrisoarea I” dar și în proză prin Toma Nour (din „Geniu Pustiu”) și prin Dionis eroul titan, eroul daimon și ideile filozofice despre geniu, despre timp și spațiu. Pentru Eminescu, oamenii în general, dar mai ales cei superiori, cei geniali, sunt probleme pe care și le pune universul, iar viețile lor încercări de dezlegări. Este fără îndoială o definiție superbă, în care viața omului este conceptualizată ca o frumoasă dar eternă îndoială și enigmă. Prin Eminescu, prin creația sa genială neamul românesc simte că și-a asigurat dreptul la nemurire. (M. Eliade).

Tudor Vianu își expune tezele unei filozofii a operei în ultimul studiu din volumul Postume, Istoria ideii de geniu. Simbolul artistic. Tezele unei filozofii a operei. Structura lui concisă și concludivă, de sinteză a sintezelor, momentul publicării și raportările posibile la toate scrierile fundamentale ale autorului oferă premisele considerării lui atât ca testament al savantului, cât și ca adevărata chintesență a gândirii sale despre artă, concentrată într-o mică estetică, într-un breviar reprezentativ.

Umanitatea, în îndelungata-i existență, a înregistrat în vitrina sa cu trofee ființe exemplare care s-au detașat de obișnuit. Acești purtători de prestigiu incontestabil au avut de partea lor, în ceea ce au oferit lumii, o inteligență dincolo de limitele celei comune. Ei s-au înscris în acea inspirată zicere a lui Nae Ionescu: Omul nu evoluează, nu devine, ci se dumirește.

Încazul geniilor, munca sârguincioasă este împletită cu harul, acel „ceva” foarte rar provenit din revelație. Fosforul minții aprins din îmbinarea cunoștințelor vaste cu experiența, tenacitatea, forța de a relua totul de la zero, valoarea intrinsecă iată doar câteva dintre atuurile unor oameni speciali care au depășit orizonturi inaccesibile altora.

Dicționarul Academiei Regale Spaniole definește cuvântul „geniu” astfel: Capacitate mentală extraordinară de a

crea sau de a inventa lucruri noi și admirabile.

Craig Wright, profesor emerit la prestigioasa Universitate Yale, a inițiat popularul curs Explorarea naturii geniului.. Cadrul didactic amintit a publicat recent cartea Obiceiurile ascunse ale geniului: dincolo de talent, IQ și dezvăluirea secretelor măreției, în care detaliază 14 trăsături de caracter pe care geniile le au în comun.

Există o modalitate de a defini geniu?, se întreabă Craig Wright. Ar putea fi IQ-ul, dar s-a supraestimat valoarea testelor.

S-a ajuns la o standardizare, un procedeu de a măsura o anumită abilitate, care este în mare parte ereditară. Privind la acești oameni minunați de-a lungul secolelor, vedem că au fost inteligenți, dar n-au obținut neapărat un scor foarte mare la o evaluare de tip test IQ- undeva între 140 și 150. Concluzia survine după un studiu de peste două decenii asupra celor mai strălucite minți din istorie.

Totuși, alte caracteristici asociate de obicei cu realizări umane remarcabile, cum ar fi talentul enorm, lipsesc din această listă a profesorului. Definiția geniului variază în funcție de evaluator și este dependentă și de momentul când investighezi, recunoaște Craig Wright. El definea geniu ca o persoană cu puteri mentale extraordinare, ale cărei opere sau concepte originale schimbă societatea în mod semnificativ, în bine sau în rău, de la o cultură la alta și în timp.

Craig Wright a reușit să descopere chiar o formulă a geniului ce arată astfel: $G = S \times N \times D$ în care geniu (G) este egal cu importanța (S) impactului sau schimbării sale, înmulțit cu numărul (N) de persoane afectate și cu durata acestuia (D) în timp.

Altfel spus, conform acestei expresii matematice, pentru Wright cele mai mari genii sunt acelea care au cel mai mare impact asupra a cât mai multor oameni și pentru un timp cât mai îndelungat. De pildă, descoperirea penicilinei de către Alexander

Fleming – o formidabilă realizare – a avut efect asupra unui număr imens de oameni, salvând aproximativ 200 de milioane de vieți pe o perioadă îndelungată de timp.

Totuși, măsurile standard ale inteligenței nu reușesc să decripteze misterul unora dintre cele mai strălucite minți ale omenirii. Astfel, nume faimoase, s-au dovedit slabe ca rezultate la învățătură JK, Rowling, William Faulkner, Thomas Edison, Winston Churchill și Steve Jobs, care au absolvit liceul cu o medie de 2,65. Bunele calificări pot fi utile pentru o viață obișnuită dar sunt slabi predictorii ai geniului.

Deși adesea percepem geniul ca o figură singularică, există, de fapt, trăsături care sunt comune celor mai strălucite minți ale istoriei. Amintim dintre acestea: pasiunea, imaginația, statutul de extern (Geniile se simt confortabil în nepotrivirea lor cu ceilalți, idee exprimată de Steve Jobs: Gândiți diferit!), gândirea inversă, șansa.

Inspirația este pentru amatori. Restul dintre noi doar ne prezentăm și ne apucăm de treabă, afirmă cândva pictorul Chuck Close.

Fixarea obiectivelor care nu sunt întotdeauna la îndemână, este o modalitate excelentă de a te menține constant motivat. Poate fi și o rețetă pentru longevitate.

Cercetările sugerează că geniile trăiesc în medie cu 10-15 ani mai mult decât populația în general. Sculptorul Henry Moore, care a murit la 88 de ani, spunea: Secretul vieții este să ai o sarcină, ceva căreia să-i dedici întreaga viață, ceva la care dai totul, în fiecare minut din fiecare zi, pentru tot restul vieții tale. Și cel mai important lucru este că trebuie să fie ceva care pare că nu poți face.

În timp, omenirea a acreditat modelele științifice ale supradotării: modelul caracteristicilor orientate (L. Terman, H. Gardner, C.W. Taylor), teoria triadică (R. Sternberg, A. Butterfield, J. Davidson), modelul realizării orientate (J. Renzulli, R.

Gagne, J. F. Feldhusen), modelul interactiv al excelenței (Erika Landau) și modelele socio-culturale și psihosociale orientate (A. J. Tannenbaum, K. Heller, F. Mönks, Alonso și Benito). care conduc la conturarea profilului de personalitate al copiilor/tinerilor supradotați, cu trăsături intelectuale, emoționale și comportamentale specifice.

În finalul prezentării contribuțiilor la depistarea supradotării, a creativității și originalității ne face plăcere să menționăm interesanta lucrare Geniul de la neuroplasticitate la realitate. Alte incursiuni psihografice, scrisă de un român, prof. univ. dr. Mircea Alexandru Birț. Autorul aduce o contribuție remarcabilă, printr-o nouă abordare a geniului, din perspectiva neuroplasticității. Rod al întregii cariere medicale de câteva decenii consacrate psihiatriei, volumul abordează rezultatele unor cercetări din domeniile neuroștiințelor, ale neuroplasticității, ale psihopatologiei, ale imagisticii cerebrale, referitoare la creațiile și personalitățile ființelor de excepție, numite și genii. Opera medicului psihiatru clujean Mircea Alexandru Birț reprezintă o realizare unică în literatura medicală din România. Nu e tocmai la îndemână, a vorbi despre Genii! Câte Genii au oglindit Sena și Tamisa!? Câte Genii ne privesc dintre Nistru și Tisa!? Dar de la Dunărea de Jos?

Pagini excelent scrise conține capitolului Memoria, din tratatul semnat de Mircea Alexandru Birț. Cercetătorul țintește spre vechea Heladă, unde memoria îi avea frați, pe Cronos și pe Okeanos. Purta numele de Mnemosyna, fiind măicuța Muzelor. De aceea, în Teogonia, Hesiod crede că aezii își încep rememorarea de la origini – ex arkhes.

Pitagora, vorbind despre un om peste măsură de învățat, aprecia că acela știa cu precizie tot ce se întâmplase cu zece, douăzeci de vieți, înaintea nașterii sale, deoarece Memoria nu înseamnă neapărat numai reînțoarcerea în Timp, ci, așa cum

se exprimase Hesiod, ea cunoaște – tot ce a fost, tot ce este, tot ce va fi. Nu întâmplător autorul afirmă: Și Geniile sunt oameni, citând dictonul lui Seneca Homo homine res sacra.

Medicul psihiatru privește creierul uman ca pe un izvor al creației, disecând cu admirație nedisimulată forța de a inventa, de a imagina, ceea ce el numește facultatea de a conchide, asociată emisferei stângi (...) independentă de sistemul verbal. Despre ceea ce poate fi un homo credens, căutătorul de așa-zise miracole conchide că într-aceasta constă taina și puterea geniului, de a da sens realității, ca acțiune directă a divinității.

Am lăsat special, mai către final, cercetările realizate de C. Rădulescu Motru și I.-M. Nestor, timp de șapte ani, între 1934 și 1941, care au aspirat la studierea inteligenței românilor și care, în final, a condus la apariția uneia dintre cele mai controversate cărți având ca subiect poporul român: Cercetări experimentale asupra inteligenței la români. Studiul avea ca fundament două mari seturi de date culese de pe teren și analizate cu rigoarea științei de-atunci, unul despre dimensiunea craniului românilor și al doilea, mult mai elaborat, despre coeficientul lor de inteligență. Studiul craniului, susțin autorii, ține de „sectorul somatic”, iar cel al coeficientului de inteligență de „sectorul psihic” iar împreună cele două sectoare pot alcătui, cuantificându-le, o „antropologie” numită de autori „psiho-somatică” a poporului român. Principalul motiv pentru care un asemenea studiu nu se putea bucura de popularitate după sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial era faptul că cercetarea se baza pe teorii de tip „rasial”, intens vehiculate în perioada interbelică în mediul academic.

Continuare în numărul următor!

Răftulescu

„Astăzi a fost tristă fântâna cuvintelor mele! Nu eram mulțumit. Mă invadau ideile, cuvintele nu-și găseau mângâierea. Căutam, căutam noi forme de exprimare ale limbajului, capabile să pună în evidență sentimentele. Înlăuntrul meu zăcea demonul cunoașterii. Dumnezeu parcă m-ar fi părăsit, nu mai voia să-mi arate drumul meu literar.

Știa El ce știa! Iar eu mă întrebam de ce mi se întâmplă toate mie... Cât mai crede El că mai pot să duc? Of! Parcă un trimis de-al lui Lăptaru’ ar fi tulburat liniștea morților! Izvorul cuvintelor mele părea că secase. Nici rugăciunile nu mă mai puteau ajuta.

A venit seara. Am luat animalele și m-am îndreptat spre casă. La nea Luță era suferință mare... Murise săracu’ Ghermel Cât de greu i-o fi să-și îngroape copilul! Câtă durere în sufletul lui! Ochii-i erau tulburi, parcă înnebunise. Ajută-1, Doamne, pe omul lovit de soartă și îndurerat!

Aveam o groază de amintiri. Pe unele le notasem, pe altele le aveam încă în minte și, la un moment dat, parcă le-am încurcat. Nu mai știam care sunt adevărate și care sunt legende.”

„Peregrinul dintre două lumi”

autor George Lixandru

-fragment-

ALEX IVANOV

GRAFICĂ ȘI PICTURĂ

ILUSTRĂȚIE DE CARTE

„Refugiu pentru ochi de toamnă”

Pictorul Alex Ivanov se redefinește în cea de a 28-a expoziție de această factură în culori și compoziție vie, într-o dinamică particulară în care *ochiul* este semnul predestinării. Personaje interesante sunt concepute într-o cheie suprarealistă, într-o redimensionare a universului său de mult inițiat.

Fiecare nouă carte de versuri este pentru pictorul Alex Ivanov un prilej de a ne arăta alte fațete ale personalității sale. *Păsări uitate, păsări din faianță*, păsări ce au strigăte încremenite în clipe de admirație a plenitudinii vieții.

Spre deosebire de celelalte expoziții ale sale, aceasta este încărcată de o vitalitate aparte, care conferă forță spațiului din **sala Foaier** și transformă interiorul ființei artistului într-un continuum cu lumea mare, în care se prefigurează frânturi de dumnezeire. Apar *ticăloși reflectați în oglinzi* ce pot îmbrăca orice formă și *păsări zburate*, ce definesc un cartier mărginaș al visurilor poezilor ce și-au lăsat versurile în mâinile pictorului.

Ilustrația de carte este iscusința lui Alex Ivanov, abilitatea minții și pensulei sale de a da contur și de a creiona vieți din poeziile, poemele epice sau poveștile scriitorilor.

Scenele ilustrate în tablourile anului 2022 pornesc de la **personaje ale unor romane românești** valoroase, la începutul anului în curs pictorul ilustrând o carte de specialitate cu referire la literatura românească.

În această linie, expoziția demonstrează abilitatea de a surprinde realități ale vremurilor românești, în concordanță cu izul respectivei epoci.

Regăsim **partea** apropiată de **mitologie și fantastic** destinată unor concepte intra-psihoice arhaice, care în fiecare nouă **grafică** reliefează ecouri insolite, de parcă personajele lui Alex Ivanov traversează timpul odată cu noi.

Spațiul mitic se naște perpetuu și vârsta este doar un accesoriu sau un acronim al ființelor ezoterice. Tablourile surprind ochiul prin pluralitate și îmbinare, sunt părți din scenariul oniric ce ne invită la explorarea inconștientului personal al fiecăruia dintre noi, precum și la explorarea inconștientului colectiv din care personajele lui Alex Ivanov sunt zămislite.

În ultimul său an creațional, pictorul a ilustrat un volum alcătuit din comentarii literare al Eugeniei Burdușa și trei cărți de versuri, pentru poezii Simona Trifu și Octavian Mihalcea, precum și un volum de debut al Mihaelei Zafiu. Noua lume reprezintă o poartă de deschidere către o **zonă științifico-fantastică** predestinată unui univers recreațional în care este greu să nu poposești.

Personajele expuse sunt puternice, cu priviri zguduitoare și forță de convingere, bine conturate coloristic, dovedind un echilibru compozițional matur între exprimarea înfățișării estetice și exprimarea trăirilor interioare zăgăzuite în ramele tablourilor.

Atmosfera este una solemnă și extatică, **orizontul și nemărginirea fiind singurele limite** de care pictorul știe să țină cont. *Doamna T* privește din umbră, descifrând sensuri numai de ea știute, într-un vulcan transcripțional al unor clipe apuse și redeșteptate din încremenire de vitalitatea culorilor prezentului, de aerul modern, de noul început, de aura dinamică a lui Alex Ivanov.

Ochiul de toamnă este **ochiul critic**, ce scrie și rescrie, fațetând realități ale unui anotimp cu multe înțelesuri, într-o evaziune a firescului ce este denumită refugiu.

Refugiu pentru singurătate, pentru dragoste, pentru abținere într-o repetiție, refugiu pentru gândurile negre ce trebuie baricadate în verde veronez sau în nuanțele unui galben tânjind a miez de păcat. Alex Ivanov se desprinde din constituționalul aprioric al firii sale și se identifică personajelor sale, ca o deschidere dintr-un unghi de beatitudine stropită cu roua anilor de zbucium artistic.

„Alex Ivanov sublimează stări intense din zona esteticii aspre și reci, esența saturniană fiind reliefată eminent în lucrările expuse. Admirăm desfășurări ideatice complexe, pe fondul alchimizant al scrierilor, către memoria privitorilor, matrice care conține farmecul diversității – spațiu privilegiat.”

Octavian Mihalcea

„Creația lui Alex Ivanov se hrănește din tensiuni sufletești incurabile, din Cezități și interogații existențiale profunde, din imagini fruste ale unor realități sentimentale. Ea este expresia unei sensibilități malade, strivite între două realități.”

Liviu Vișan

S
U
M
A
R

ARHIVĂ FOTO

1. „Trecutul are un nou viitor” – FLASH MOB-ul Șevaletelor
2. Școala de Arte

ARTĂ PLASTICĂ

4. MORPHOCHROMA – Corneliu Stoica
12. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (182) – Corneliu Stoica

CRONICĂ

16. Tablouri ale suplicierii – Octavian Mihalcea
18. File din istoria labirintică a scriitorilor de la Dunărea de Jos –
Adi. G. Secară
17. Satul din anii copilăriei – Ghiță Nazare

SERIAL

22. Într-un spital din Polonia part. 1 – Elena Netcu
25. O doamnă cu aripi aterizează grațios – Ion Manea
34. Fiecare pasăre pe limba ei? – Cătălin Enică
38. Geniile? Oamenii care inventează viitorul – Gheorghe Felea

DOCUMENT ISTORIC

28. Madame Bovary de Bursucani – Violeta Ionescu

CREAȚIE LITERARĂ

30. Infinitul liric – Claudiu Soare

RĂFTULESCU

24. O teorie a parodiei. Învățăturile formelor artistice ale secolului
XX – traducere Oana-Celia Gheorghiu
24. Înălțarea – Darie Lăzărescu
42. Peregrinul dintre două lumi – George Lixandru

D-ale SCRIITORILOR

32. Naști scriind o altă fire în afara pielii - INTERVIU cu poeta Stela
Iorga – Alina – Simona Dragomir

INTERPRETĂRI

43. Alex Ivanov. Grafică și pictură. Ilustrație de carte – Simona Trifu

Galați, cod 800008, str. Domnească, nr. 61
Tel./Fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
E-mail: office@ccdj.ro-revistadunareadejos@ccdj.ro
www.ccdj.ro

1583 0227

www.ro-md.net

Joint Operational Programme Romania-Republic of Moldova 2014-2020
Programul Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020

THE PAST HAS A NEW FUTURE
Cross-border cooperation for capitalizing on the cultural heritage
of Galați, Romania and Hincești, Republic of Moldova
1HARD/2.1/25

TRECUTUL ARE UN NOU VIITOR
Cooperare transfrontalieră pentru valorificarea patrimoniului cultural din
Galați, România și Hincești, Republica Moldova
1HARD/2.1/25

Cultural and Historical Heritage in Galați Patrimoniul Cultural și Istoric în Galați

The project is funded by
the European Union

www.ro-md.ro-us-md.net/en/

Romania-Republic of Moldova
ENI CROSS BORDER COOPERATION

